

Na pamiatku vojnových obetí organizuje SZPB pietne spomienky, športové podujatia i rôzne stretnutia

Remeteho banda nás opúšťa

Partizánska nemocnica v Roháčoch

Spomienka na vypálenie obcí Klák a Ostrý Grúň

Vypálenie Kláku a Ostrého Grúňa si pripomenuli obyvatelia oboch obcí, členovia SZPB i politici na čele s premiérom R. Ficcom.

Foto: P. Vitko

LUCIA ILLANITZOVÁ

Sila

Sila každého média je v niečom inom. Niektoré stavajú na práci fotografov – paparazzov, ktorí z úkrytu zachytávajú celebrity a politikov v „prekérnych“ situáciách. Určite ste si všimli, ako často sú takéto „šokujúce“ odhalenia umelé. Fotograf zachytí bozk dvoch hercov v aute. Tí sa, nič netušiaci, bozkávajú ako o dušu. Ale fotografia je očividne robená priamo cez okno auta, chýba akýkoľvek uhol, ktorý by naznačoval použitie teleobjektívu. To nezaregistrovali, že dva metre od nich stojí fotograf? Nielen, že zaregistrovali, veru sami si ho tam zavolali, aby mali publicitu... Alebo keď paparazzo hrdinsky zdokumentuje politika, ako s celou vzornou rodinkou pózuje na letnej dovolenke (takéto fotografie často posielajú médiám samotní politici, aby ušetrili redakciám výdavky s cestou papparazza do dovolenkovej destinácie)...

Serióznejšie médiá stavajú na práci množstva profesionálov, spravodajcov, komentátorov, analytikov. Hoci aj tu má človek niekedy čudný pocit (neporadil niekto dotýčným novinárskym esám, aby práve tento článok napísali, ako ho napísali?), tieto médiá prinášajú svojim čitateľom množstvo dôležitých informácií a často kvalitných analýz a komentárov. A treba povedať aj to, že kvalitní profesionálni novinári sú aj patrične drahí a zaplatiť veľkú redakciu nie je vôbec malá investícia.

Pre Bojovník nie je schodná ani jedna z týchto ciest. Fotografie bozkávajúcich sa hercov našich čitateľov nezaujímajú a na veľkú redakciu nemáme peniaze. Naša sila je iná. Je postavená na práci viac ako sto pravidelných alebo menej pravidelných dopisovateľov, ktorí za symbolický honorár, alebo často bez nároku na honorár, plnia stránky nášho dvojtýždenníka svojimi správami, postrehmi, názormi, spomienkami ešte žijúcich svedkov udalostí druhej svetovej vojny. Žiadne iné médium na Slovensku ich neprináša toľko ako Bojovník. V spoločnosti si tým plníme nezastupiteľnú úlohu.

Až raz neúprosny čas odnesie posledného prvobojovníka, myšlienky týchto ľudí budú zachytené na zažltnutých stránkach Bojovníkov, v archívoch knižníc a SZPB.

Keď som sa na aktuálnom stretnutí dopisovateľov Bojovníka rozprávala s takmer dvomi desiatkami týchto vzácnych ľudí, neubránila som sa emóciám. Po celé štyri roky, čo som viedla toto médium, som sa snažila byť tým profesionálnym novinárom, ktorý ich prácu transformoval do stránok novín, ktoré sme ponúkali našim čitateľom. Dúfam, že sme spolu odvedli dobrú prácu.

Za príjemného počasia, občas aj s usmiatym sinkom, pravdepodobne v histórii po prvýkrát bez snehu si v obciach Klák a Ostrý Grúň v okrese Žarnovica v nedelu 19. januára pripomenuli občania udalosti pred 69 rokmi, kedy protipartizánska jednotka Edelweiss spolu s príslušníkmi Pohotovostných oddielov Hlinkových gárd a jednotkou Heilmatschutzu zavraždila 148 ľudí.

Pietne zhromaždenie začalo najskôr v obci Klák a po položení vencov a krátkych príhovorov starostu obce a hostí potom pokračovalo v obci Ostrý Grúň. Zúčastnili sa ho jednak občania oboch obcí, starostovia okolitých miest a obcí, ako aj družobnej obce Napajedlá v Českej republike. Prítomná bola aj posledná žijúca účastníčka týchto udalostí Anna Nováková.

Tento rok prišlo oveľa viac hostí ako

po minulé roky. Je to i sľúbená odozva, ako odpoveď na zvolenie nového župana v Banskobystrickom kraji. Aj počet zúčastnených občanov bol mnohokrát vyšší ako za posledné tri roky. Delegáciu politikov viedol predseda vlády Robert Fico. Spolu s ním sa zúčastnili podpredsedníčka NR SR Jana Laššáková, poslanci Pavol Frešo, Eduard Kukan, Viera Šedivcová, Miroslav Beblavý, Jozef Mi-

(Pokračovanie na str. 2)

Dopisovatelia Bojovníka sa stretli v Bratislave

V zasadačke SZPB v Bratislave sa 22. januára uskutočnilo stretnutie dopisovateľov do nášho Bojovníka a do Ročenky odbojárov s predsedom SZPB Pavlom Sečkárom a novým tajomníkom SZPB Viliamom Longauerom. Všetci dopisovatelia boli na začiatku ocenení dakovným diplomom.

Dopisovatelia Bojovníka sa stretli s vedením SZPB v Bratislave.

Foto: M. Kováčik

Napriek sychravému počasiu atmosféra stretnutia bola živá. Predseda SZPB P. Sečkář dopisovateľov oboznámil so zmenami vo funkcii tajomníka ÚR SZPB a informoval o výberovom konaní na miesto vedúceho mediálneho oddelenia Ústrednej rady SZPB. Šéfredaktorka Bojovníka Lucia Illanitzová v tejto súvislosti uviedla, že sa do výberového konania neprihlásila a dohodla sa s vedením SZPB na rozviazaní pracovného pomeru dohodou k 28. februáru. Komisia vybrala za vedúceho mediálneho oddelenia doterajšieho šéfredaktora Ročenky Vladimíra Mikundu.

Predseda zväzu odprezentoval rokovania s ústavnými činiteľmi SR, informoval o prijatom zákone o SZPB a o činnosti SZPB.

Najväčší dôraz kládli diskutujúci na otázku vzťahujúceho sa neofašizmu v našej spoločnosti. Kvôli neriešeniu

(Pokračovanie na str. 2)

Na zamyslenie:

Nemárnite vzácny čas svojho života a neplačte nad tým, čo sa nedá zmeniť.

CARLSON

ISSN 03223-2018

9 770323 201002

03

Spomienka na vypálenie obcí Kl'ak a Ostrý Grúň

(Dokončenie zo str. 1)

kuš, poslanci Banskobystrického samosprávneho kraja a ďalší. Delegáciu Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov viedol jeho predseda Pavol Sečkář.

Robert Fico vo svojom príhovore vyzdvihol význam Slovenského národného povstania, odsúdil vyčítanie fašizmu, ktorý sa po jeho potlačení často všíl na nevinnom obyvateľstve. Podpredsedníčka parlamentu Jana Laššáková okrem odsúdenia fašizmu označila voľbu predsedu Banskobystrického samosprávneho kraja Mariana Kotlebu za varovný signál, že vnuci povstalcov zabúdajú. Veď väčšina voličov v obidvoch dedinách dala hlas jemu, ktorý Slovenské národné povstanie označuje za puč, akt proti slovenskej štátnosti a partizánov za banditov.

Predseda SDKÚ Pavol Frešo vo svojom príhovore vyhlásil, že tu stojíme aj preto, aby sme si pripomenuli obeť, ale aj to, kde až môže zjásť extrémizmus a ľudská zloba. Každý extrém začína jednoduchými riešeniami a delením ľudí na dobrých a zlých. Ak sa tomu nepostavíme, môže to skončiť fatálne. Keď niekto hovorí o bojovníkoch proti fašizmu ako o banditoch, nepatrí medzi demokratických politikov.

K prítomným sa tiež prihovoril predseda ÚR SZPB Pavol Sečkář, za Oblastný výbor Ľubomír Jančo a za účastníkov SNP generál Ján Husák, ktorý za svoje spomienky a výzvu pre mladú generáciu, aby nezabúdala na ťažký boj svojich starých a prastarých rodičov, získal najväčší potlesk.

Udalosti v Kl'aku a Ostrom Grúni z 21. januára 1945 majú na svedomí príslušníci protipartizánskej jednotky Edelweiss, ktorej v tom čase velil Ladislav Nižňanský. Počas svojej existencie jednotka vykonala približne 50 protipartizánskych akcií, pričom zabila asi 300 a zajala vyše 600 partizánov a civilistov. Vyčítanie jednotky na Slovensku vyvrcholilo vraždenním obyvateľov obcí Kl'ak a Ostrý Grúň.

Akcii predchádzalo dôkladné preverovanie informácií o situácii v obciach a ich okolí, poskytnutých spravodajcami bezpečnostnej polície, a správ o partizánoch od konfidentov DP (Deutsche Partei) z Veľkého Poľa a Píly. Jednotka Edelweiss spolu s Pohotovosťnými oddielmi HG, vyzbrojenými samohybnými delami a obrnenými vozidlami, a oddielom Heimatschutz (Nemci zo susedných obcí – Veľkého Poľa a Píly) prepadla najskôr Ostrý Grúň, kde zavraž-

Delegácia SZPB počas pietnej spomienky.

Foto: P. Vitko

dila 64 osôb. Obetami vyčítania ozbrojencov sa stali najmä starci, ženy a deti, ktorých Nemci označili za partizánskych pomocníkov. Po vyplienení a vypálení Ostrého Grúňa vojaci vtrhli do Kl'aku, kde zavraždili ďalších 84 osôb a väčšinu obce tiež vypálili. Najmladšia obeť mala tri mesiace, najstaršia 89 rokov. Vypálili aj osadu Hrabčov a Župkov i všetky samoty v Kl'aciánskej doline.

Jednotka Edelweiss zanikla v dôsledku víťazného postupu sovietskej Červenej armády 20. apríla 1945. Veliteľa Nižňanského 9. mája 1945 zajali sovietske vojská a odoslali do zajateckého tábora v Neuhause. Niekoľkokrát bol súdený (Nižňanského odsúdil v neprítomnosti Okresný súd v Banskej Bystrici v roku 1962 na trest smrti), neskôr ho však súdy v zahraničí oslobodili spod obžaloby pre nedostatok dô-

kazov. Naposledy sa tak stalo po súdnom procese v Mníchove 6. decembra 2005. Úrad medzinárodnej policajnej spolupráce SIRENE Slovensko 15. marca 2012 informoval Krajský súd v Banskej Bystrici, že nemecký občan Ladislav Nižňanský, narodený 24. októbra 1917, zomrel 23. decembra 2011. Na základe toho banskobystrický sudca zruší vydaný zatykač. **Ľubomír JANČO** podpredseda ObV SZPB v Žiari nad Hronom

Dopisovatelia Bojovníka sa stretli v Bratislave

(Dokončenie zo str. 1)

problémov zo strany všetkých doterajších vládnych garnitúr od zmien v roku 1989 sa nevenova-

la pozornosť, alebo len formálne, sociálnym a etnickým otázkam našej spoločnosti. Závažnou skutočnosťou v našej novej štátnosti

bolo znevažovanie, najmä zo strany pravicových vládnych garnitúr, významu SNP a východného anti-fašistického odboja, čoho dôsledkom bolo vytváranie priestoru pre popularizáciu tzv. klérofašistického slovenského štátu.

Je nesporným faktom, že z histórie sa nedá vymazať šesť rokov existencie štátnosti, ale je podstatné ju objektívne hodnotiť. Každému priemerne vzdelanému človeku je predsa jasné, že SNP a zapojenie našich vlastencov do protifašistického odboja v ZSSR, na západnom fronte, ale aj v Afrike patrí k najsvetlejšim stránkam novodobej histórie Slovenka a táto skutočnosť bola rozhodujúca, že Československo bolo začlenené medzi víťaznú koalíciu národov,

a nie medzi porazené fašistické Nemecko a jeho satelity.

K oživeniu stretnutia prispel aj príchod legendy československého hokeja Jozefa Golonku, ktorý vo svojom príhovore vysoko ocenil činnosť SZPB a poukázal na zlý stav niektorých pamätníkov protifašistického odboja na Slovensku, poukázal napríklad na rozpadajúci sa pamätník parašutistov na Krpáčove.

Účastníci stretnutia vyslovili predsavzatie, že v roku 70. výročia SNP je treba venovať najvyššiu pozornosť dokumentovaniu spomienok ešte žijúcich priamych účastníkov a súčasníkov doby odboja, pretože čas ich ne návratne uberá.

Aktuálnou otázkou SZPB je

rozširovanie členskej základne o mládež. Tento problém nevyrieši žiadne uznesenie, ani zákon. Tento problém musia zvládnuť jednotlivé základné organizácie svojom aktivitou a činnosťou, ktorá musí byť pre verejnosť a pre mládež atraktívna.

Ďalším z okruhov podnetov bolo odporúčenie na dopisovanie o konkrétnych regionálnych špecifických akciách organizovaných SZPB.

Na záver sa predseda a tajomník SZPB poďakoval dopisovateľom za účasť na stretnutí a vyslovil presvedčenie, že zásluhou dopisovateľov z regiónov Slovenska bude BOJOVNÍK ešte atraktívnejší.

Jozef PUPALA predseda HDK ObV SZPB v Rim. Sobote

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

K oživeniu stretnutia prispel aj príchod legendy československého hokeja Jozefa Golonku.

Foto: M. Kováčik

17. JANUÁR

V Japonsku vo veku 91 rokov zomrel Hiró Onoda, posledný vojak, ktorý bojoval v rámci cisárskych vojsk počas 2. svetovej vojny. Preslávil sa tým, že sa vzdal až v roku 1974, tri desaťročia po kapitulácii Japonska. Odmietal totiž uveriť, že vojnový konflikt sa už skončil. Až keď za ním do pralesov na filipínskom ostrove Lubang osobne vycestoval jeho bývalý veliteľ, presvedčil ho, že v Tichomorí už dávno vládne mier. Onodu po návrate do vlasti vítali ako najväčšieho hrdinu.

20. JANUÁR

Pápež František chce otvoriť archívy vo Vatikáne s tajnými dokumentmi o pôsobení Pia XII. počas 2. druhej svetovej vojny, aby sa ešte

pred jeho vyhlásením za svätého oznámil s jeho postojmi na holokaust. Kritici Pioví vyčítajú, že zatváral oči pred likvidáciou šiestich miliónov Židov v Európe. V máji František navštívi krajiny Blízkeho východu vrátane Izraela.

23. JANUÁR

Gavrilovi Principovi, atentátnikovi zo Sarajeva, by mali na 100. výročie začatia 1. svetovej vojny odhaliť pamätník v belehradskej pevnosti Kalemegdan. Postavia ho na návrh srbskej vlády, identická kópia bude aj v Srbsmi obývanej časti Sarajeva. Princip, člen bosnianskej študentskej organizácie Mladá Bosna, 28. júna 1914 zastrelil rakúskeho následníka trónu Františka Ferdinanda a jeho man-

želku, čo viedlo k vypuknutiu Veľkej svetovej vojny. V Srbsku nikdy nemal pomník napriek tomu, že tam považujú jeho čin za hrdinstvo.

stalo sa VO SVETE
17. 1. – 28. 1. 2014

24. JANUÁR

Nemecký denník Die Welt zverejňuje na osem pokračovaní listy hlavného veliteľa jednotiek SS Heinricha Himmlera adresované jeho manželke. Dosiaľ nezverejnenú súkromnú korešpondenciu nacistického lídra vlastní rodina izraelskej filmovej režisérky Vanessy Lapa-

ovej. Tá na ich základe nakrútila dokumentárny film, ktorý chce prezentovať na medzinárodnom filmovom festivale Berlinale.

27. JANUÁR

Rusko si pripomenulo 70. výročie oslobodenia Leningradu spod 872-dňovej blokády nacistickými okupantmi. Výsledkom bolo vyše milión mŕtvych Rusov, zahynuli prevažne od hladu. Obetou obliehania sa stal aj brat súčasného prezidenta Vladimira Putina. Potravinová kríza vrcholila v Leningrade vo februári 1942, keď tu denne umieralo 3000 až 4000 civilistov. Nemecký prezident Joachim Gauck sa pri tejto príležitosti obrátil na svojho ruského kolegu s listom, v ktorom vyjadril „hlbokú ľútosť

a zahanbenie“. Podľa neho si Nemecko „priznáva historickú zodpovednosť za spôsobenie utrpenia a brutálne správanie svojich vojakov“.

28. JANUÁR

Krajne pravicové Hnutie za lepšie Maďarsko (Jobbik) môže byť označované prívlastkom „neonacistické“. Vyplýva to z rozhodnutia jedného z budapeštianskych súdov. Parlamentná strana Jobbik na ňom neuspela so žalobou proti historikovi Lászlóvi Karsaimu za to, že ju v rámci televíznej debaty označil za neonacistickú. Tento názor vyjadril v súvislosti s oslavovaním fašistického diktátora Miklósa Horthyho, ktorý bol spojencom nacistického Nemecka. (ao)

Pochodom vďaka si pripomenuli oslobodenie Brezna

Sobota ráno 18. januára nebola pre turistiku veľmi lákavá. Predpoveď hmla a mrholenie. Odhodlanie dodržať tradíciu a turistickým pochodom si pripomenúť 69. výročie oslobodenia nášho mesta znamenalo opustiť teplo domova.

Na námestí sa zišla 20-členná skupina pozostávajúca z členov Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov ZO č. 2, Klubu slovenských turistov Podbrezová a občanov mesta. Energiu im dodala aj prítomnosť primátora Jaroslava Demiana, s ktorým spoločne položili k soche partizána veniec vďaka. Primátor ocenil význam a vytrvalosť každoročne si pripomenúť obeť, za ktorých sa rodila sloboda. Vyjadril uznanie aj prítomným turistom, že aj voľbou trasy pochodu cez vyššie položený horský terén – po stopách osloboditeľov – si chcú pripomenúť náročnosť, ktorú museli sovietske a rumunské vojská prekonať v nepohode a veľkej zime 31. januára 1945 pri oslobodzovaní mesta.

Po pietnom akte primátor previedol turistov do pripraveného autobusu smer Čierny Balog. Cestou po zastávkach a zbierali ďalšie skupiny. Viac turistov ich čakalo

aj na Čiernom Balogu, takže celkový počet dosiahol slušných šesťdesiatpäť odhodlaných.

Pochod sa tradične začína pri mohutnom pamätníku SNP nad obcou Čierny Balog, kde ich privítal predseda ZO SZPB Čierny Balog Ján Sitarčík. Po spoločnom položení kytice na pamiatku padlých sa prítomným prihovoril tajomník Oblastného výboru Anton Pôbiš. Vyzdvihol aj skutočnosť, že pochod má prívlastok Memoriel Jána Zemku, po jeho zakladateľovi, priamom účastníkovi a funkcionárovi SZPB. Predseda ZO č.2 SZPB v Brezne Milan Kováčik, oboznámil prítomných s novými historickými faktami, ktoré súvisia s oslobodzovaním mesta Brezna.

Podľa kroniky mesta Brezna pouličný boj v meste sa začal 31. januára 1945 v skorých ranných hodinách a predpoludním bolo mesto takmer celé oslobode-

Účastníci pochodu vďaka.

Foto: R. Suja, M. Kováčik

né. Nepriateľ sa však nevzdal a na západnom okraji mesta – v Banisku – zaujal obranné postavenie. Vytvoril obrannú líniu Mýto pod Ďumbierom, Banisko, Lúčky. V jej najvyššom bode v juhozápadnej časti chotára kóta Hnusňô 750 m n.m. vybudoval dômyselný systém bunkrov, z ktorých ďalších 6 týždňov nemilosrdne odstreľoval mesto delostrelectvom. Skutočné oslobodenie mesta Brezna, po dlhých bojoch v krutej zime, teda pripadá až na 7. marec 1945, deň oslobodenia obce Valaská, ktorá je prvou obcou na západ od Brezna.

Skúsený starší turista Július Kliment, ktorý mal na starosti výber trate, uviedol najprv niekoľko organizačných pokynov. Následne ich cez horu vyviedol na náhornú plošinu Koreňová (861 m.n v.),

s prevýšením 400 m. I keď počasie s hustou hmlou ich obralo o všetky výhľady či na Brezno, alebo na okolité vrchy, príjemne ich prekvapili členovia SZPB Milan Medveď a Ján Zemko, ktorí v predstihu pripravili vatru, na ktorej si mohli prichodzí začať opekať. Teplo ohníka a vôňa opekania ich spájalo v dobrej nálade. K humoru prispela aj relikvia skutočného ruského samopalu.

Ani sychravé počasie neubralo na atmosfére pohody, ktorá ich sprevádzala aj počas celého zostupu až do cieľa, ktorý bol v reštaurácii Autoservis v mestskej časti Mazorník. Možno, že budú aj pochybovači, ale skutočne tam prvý dorazil najstarší účastník pochodu, dnes už skoro 76-ročný Ivan Babocký. Po usadení a malom „ohriatí sa“ sa ujal svojej harmo-

niky Stanislav Kester st. a dokázal, že ani pribúdajúce rôčky mu neuberajú na výdrži a umení strhnúť svoje okolie peknou slovenskou pesničkou a nechýbali ani ruské bojové.

Účastníci si pochvaľovali celý priebeh podujatia, čo je súčasne záväzok pre organizátorov a šanca, že prebudíme záujem a prítiahneme aj ďalších.

Organizátori pochodu ďakujú všetkým, ktorí podporili aj 27. ročník Pochodu vďaka. Primátorovi mesta Brezno Jaroslavu Demianovi za patronát nad podujatím a príspevok, z ktorého sa ušetřilo aj na ďalšie akcie. Mestskému športovému klubu za príspevok a prednostke Okresného úradu za Tatranský čaj k posilneniu tela a ducha.

Milan KOVÁČIK, predseda ZO č. 2 SZPB v Brezne

Po úspešnom zvládnutí pochodu si turisti pochutili na špekáčikoch.

Foto: R. Suja, M. Kováčik

V Prešove zneli salvy na počesť oslobodenia

Mestský úrad v Prešove v spolupráci s Oblastným výborom SZPB zorganizoval a zúčastnil sa pietneho aktu kladenia vencov k pamätníku osloboditeľov pri príležitosti 69. výročia oslobodenia mesta Prešov.

Bolo veľmi hrejivé a potešiteľné, že uctiť si pamiatku osloboditeľov nášho mesta položením vencov a kytíc prišli okrem primátora mesta a poslancov mestského zastupiteľstva aj zástupcovia všetkých územných samosprávnych a štátnych orgánov a inštitúcií dislokovaných v krajskom meste Prešov, zástupcovia 2. mb a leteckého krídla OS SR, politických strán, školská mládež i občania Prešova. Nechýbali ani priami účastníci boja za slobodu, ako 91-ročný Matej Červeňák, 87-ročný Juraj

Kohút a ďalší, a taktiež aj pozostalí po priamych účastníkoch boja za našu slobodu. Pietneho aktu, ktorý bol zorganizovaný so všetkými vojenskými poctami, sa zúčastnil aj honorárny konzul Ruskej federácie Ladislav Šteško a členovia klubu veteránov 128. divízie z Mukačeva na čele s pplk. Oleksandrom Martincom.

Pietnemu aktu predchádzala malá ukážka bojovej techniky, ktorú pripravili príslušníci 2. mb OS SR.

Primátor mesta Pavel Hagyarí vo svo-

jom príhovore pri Pamätníku osloboditeľov pripomenul hrôzy vojny, strádania, veľké obeť a ničivé škody, ktoré napáchala 2. svetová vojna vo svete, v Európe i u nás doma, a vyzval súčasnú generáciu, s dôrazom na školskú mládež, na ostražitosť proti prejavom neonacizmu, rasizmu a xenofóbie s tým, že sloboda a demokracia nie je raz a pre vždy daná, ale treba pre ňu bojovať a prinášať obeť.

Poklonením sa vzdal hold padlým hrdinom a úctu žijúcim. Po odznení hymny Českej republiky, Ruskej federácie, Ukrajiny a Slovenskej republiky, pri ktorej odzneli čestné salvy príslušníkov OS SR od 2. mb, pietna spomienka pokračovala položením kytíc a vencov k Pamätníku umučených gestapom na Konštantínovej ulici. Tu udalosti z bombardovania Prešova v decembri 1944, ktoré predchádzali oslobodeniu Prešova, priblížil účastníkom pietneho aktu pamätník tejto udalosti Demeter Kriško.

Po oficiálnej časti pietneho aktu pokračovalo neformálne stretnutie odbojárov s primátorom mesta pri čaši vína. Toto stretnutie s primátorom bolo dôstojným spomienkovým pripomenutím si 69. výročia oslobodenia Prešova a vzdaním holdu tým, ktorí položili životy pre našu slobodu.

Ján KRAJKOVIČ, Lubomír VAJČOVEC
(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Splnili všetko, čo si predsavzali

Úspešnú prácu ZO SZPB Liptovský Ján za rok 2013 sme zhodnotili ešte v minulom roku v zasadačke obecného úradu. Po privítaní prítomných starostom obce Jurajom Filom a schválení programu sa ujal slova predseda našej ZO Milan Jančuška.

Splnili sme všetky body uznesenia, ktoré sme si vytýčili. Naše úlohy sa spájali najmä s úlohami obecného úradu. Jedna z prvých je oslobodenie obce. V júni sme pripravili oslavy k 750. výročiu založenia našej obce a Svätajánske noci. Oslavy mali veľký ohlas v okolí.

Najdôležitejšími oslavami pre našu ZO sú oslavy SNP, ktoré trvajú dva dni. V prvý deň pri pomníku Janka Lukáča, neskôr pri pomníku padlých hrdinov v obci. Program býva pestrý. Hymnu SR a hymnickú pieseň zaspieval súbor Svätajánsky prameň a lyrickú báseň predniesol náš člen Vladimír Kubovčík.

Na druhý deň oslavy pokračujú v Jánskej doline na Svidovskom sedle, kde za našu slobodu v boji padol poručík Daniel. Oslavy sú spojené s hľadaním najkrajšieho a najväčšieho hriba. Ukončíme ich pri dobrom guláši v hoteli Štart spolu s členmi z oblastného výboru v Liptovskom Mikuláši.

V tomto roku nás čakajú ďalšie úlohy, ale najmä príprava dôstojných osláv 70. výročia Slovenského národného povstania. Po skončení schôdze, na ktorej sa zúčastnili všetci členovia okrem jedného chorého, sme si pri dobrých koláčoch spomínali na úspešný rok našej základnej organizácie.

Milan JANČUŠKA, predseda ZO SZPB

Oslobodenie Prešova si pripomenuli pietnou spomienkou.

Foto: jk, lv

Fašisti sa beštiálne vyvršili na obyvateľoch Kľaku a Ostrého Grúňa

Dnešné spomienkové zhromaždenie je príležitosťou na pripomenutie si veľmi dôležitých momentov pre náš štát, abstraktnú Európu a svetovú civilizáciu. Tak ako pred rokmi, aj dnes nás oslovujú tou istou aktuálnosťou a dejinným významom. Druhá svetová vojna bola najrozsiahlším ozbrojeným konfliktom v dejinách ľudstva, bola to vojna globálna, ničivá a vykynozovacia. Zasiahla oveľa väčšiu časť sveta ako prvá a v neporovnateľne vyššej miere dopadla na civilné obyvateľstvo.

Fašisti a najmä nemecký nacizmus využil a zneužil všetko pre dosiahnutie svojich cieľov, ktoré smerovali k nastoleniu svojej svetovlády nadčloveka, nadnároda, k popretiu hodnôt civilizácie. Využil aj nedoriešené rozpory v riešení národnostnej otázky v ČSR v r. 1938, ktorá mu uľahčila a pomohla pri rozbití republiky a nastolení fašistickej diktatúry v Čechách a vzniku závislého vazalského Slovenského štátu.

Hitler viedol vojnu na východe ako rasovú, takže desiatky miliónov obyvateľov východnej Európy boli vystavené rasovému teroru, deportáciám do pracovných alebo koncentračných táborov.

Na krátku dobu sa stalo Slovensko z milosti hnedej totality formálne samostatným štátikom, v skutočnosti poslušným satelitom. Režim sa tu udržoval za cenu potlačania slobody a za cenu fyzickej likvidácie svojich občanov, za ktorú dokonca ochotne platil.

Pohrobkovia tohto obdobia aj v 21. storočí tvrdia, že bolo dobré. Ale na koho účet? Na výrobu zbraní pre nacistický štát? Za arizáciu či holokaust? Perspektíva nášho národa bola v dlhodobom pohľade jediná: ako Slovania mali sme prežívať v postavení nevoľníkov či otrokov na nemeckých veľkostatkoch, zriadených na dobytej Sibíri.

V týchto rokoch však takmer všetci slušní ľudia stáli na inej strane než vtedajší režim.

Odboj, ktorý sa postupne zdvihol, nebol namierený proti štátu preto, lebo bol slovenský. Bol namierený proti štátu preto, lebo to bol štát fašistický. Bol svojou podstatou protidemokratický, násilnícky, neľudský. Bol v rozpore s celou vývojovou líniou európskej kultúry, našej civilizácie – v rozpore s vývojom nášho národa.

Na prelome rokov 1944–1945 nastal najťažší úsek života a boja partizánov. Nemci nemohli strpieť za svojím chrbtom bojovníkov, preto organizovali trestné výpravy proti partizánom a razi v obciach.

21. januára zaútočili na Ostrogrúnsku dolinu. Fašisti sa beštiálne vyvršili na obyvateľoch. Len v Ostrom Grúni a Kľaku zavraždili 148 občanov, z toho 50 žien a 38 detí. Obce vyrabovali a vypálili.

Len od októbra 1944 do 9. decembra uväznili na Slovensku 18 937 ľudí.

Za frontom ustupujúcich nacistických vojsk zostalo 102 vydrancovaných, vypálených obcí, zničené mosty, železnice, vodárne, zamínované objekty a cesty. Masové hroby nevinných starých ľudí, žien a detí.

Mestá a dediny sú doráňané, ale zúbožené obyvateľstvo neklesá na mysl. Odstraňuje následky krutej vojny, obnovuje zničené príbytky, opravuje komunikácie. S hrdosťou a úctou spomíname na odvahu, prácu a činy našich ľudí.

Boje o Karpaty, Liptovský Mikuláš, Kamenín a ďalšie vošli do povedomia nášho obyvateľstva, zaradili sa medzi historické skutočnosti, a to aj napriek mnohým hodnoteniam a nešťastne prijatým zákonom sa nemôžu znehodnotiť. Je tomu tak a tomu tak bude, pretože išlo o udalosti, ktoré priamo zasiahli do osudov obyvateľov Slovenska.

Slovenský zväz protifašistických bojovníkov bude dôstojne chrániť pamiatku bojovníkov za slobodu. Nedopusťme znevažovanie hrdinstva vojakov i obyčajných ľudí, ktorí sa neváhali postaviť proti fašizmu. Chránime ich česť.

Do minulosti sa vraj nemáme vracat' alebo ju nejakou ovplyvňo-

Pamiatku vypálených obcí kľak a ostrý Grúň si uctila aj delegácia SZPB vedená predsedom Pavlom Sečkárom.

Foto: P. Vitko

vať, to je síce pravda, ale návraty sú potrebné pre pochopenie súčasnosti a ovplyvnenie budúcnosti. Na vojnu v rokoch 1939–45 sa nikdy nesmie zabúdať. Zabráňme nebezpečeniu narastania a oživovania nemeckého nacizmu, fašizmu a extrémneho nacionalizmu. Ako mementa pre súčasné a budúce generácie.

Nástupom do roku 2014 som želal mimo iného – krásneho našim členom, ale aj širokej verejnosti, aby nepodceňovali rozhodujúce situácie, bojovali proti pohodlnosti a zjednodušovaniu problémov. Išlo o voľby do VÚC, ale aj tie, čo nás čakajú.

Všeobecne platí, že kto sa nepoučí z histórie, za chyby platí dvakrát! Poznáme prvé výroky predsedu VÚC z Banskej Bystrice. Nechce nič od EÚ, SNP bolo proti vlastnému štátu. Už som uviedol proti akému štátu.

Už v Ročenke 2014 sme upozorňovali. Pozor na extrémistov. Postupujú premyslenejšie, zmenili rétoriku, šíria nenávisťnú ideológiu. Zamerali sa na sociálne otázky. Netrápi ich kriminalita, nelegálne obohacovanie sa, ničenie životného prostredia, čierne stavby ako

celok, ale len etický – medzi Rómami.

ÚR SZPB vyzvala poslancov NR SR pri voľbe predsedu ÚPN na jar roku 2013, aby dbali na voľbu osoby. Aby zvolili fundovaného odborníka, ktorý už v minulosti preukázal, že bude schopný riešiť aj činnosť ÚPN smerom k obdobiu vojnového štátu objektívne s nadhľadom a bez tendencií prepisovať minulosť v prospech režimu, ktorý hrubo porušoval ľudské práva a aktívne spolupracoval s hitlerovským Nemeckom.

Na XV. zjazde SZPB, ale ja na slávnostných zhromaždeniach v Bratislave 9. mája a 29. augusta v Banskej Bystrici sme žiadali prijať zákon „o odboji a postavení SZPB“. NR SR zákon schválila 5. 12. a 17. 12. 2013 zákon podpísal prezident SR Ivan Gašparovič. Zákon naplňa odkaz SNP – hrdinov padlých za našu slobodu.

V preambule sa píše: „Národná rada Slovenskej republiky vedenná vôľou vyjadriť úctu osobám, ktoré s nasadením vlastného života, osobnej slobody vystupovali v protifašistickom protinacistickom odboji, v Slovenskom národnom povstaní, partizánskom hnutí,

v zahraničnom odboji a ktoré sa stali obeťami fašizmu a nacizmu, perzekúcie, väznenia a núteneho výkonu vojnových prác.“

Ďalšie znenie zákona nám dáva priestor na rozvoj a dôslednejšiu činnosť orgánov a organizácií SZPB. Zákon je v zbierke zákonov a našej webstránke SZPB.

Obraciam sa na Vás, prejavme svoj odpor k novodobým prejavom extrémizmu. Venujme viac pozornosti voľbám. Zúčastníme sa v čo najväčšom počte spomienkových osláv 70. výročia SNP v Banskej Bystrici a ďalších sprievodných podujatí na miestach bojov a obeť vojny.

Pomaly odchádzajú z našich radov tí, čo si pamätajú utrpenie a hrôzy vojny. Odovzdávajme štafetu uctievania si všetkých, ktorí neváhali položiť životy a zdravie svoje a svojich rodín za lepšiu budúcnosť mladších generácií, a tí nesmú zabúdať na hrdinské činy svojich predkov.

Ďakujem za pozornosť a pochoopenie. Ďakujem organizátorom dnešného spomienkového zhromaždenia.

Vystúpenie predsedu SZPB Pavla Sečkára v Ostrom Grúni a Kľaku 19. 1. 2014

Ukradnutá ľudská dôstojnosť

V novembri 2013 sme si už 24.-krát pripomínali „neznú revolúciu“, ktorej protagonisti sľubovali slobodu, demokraciu, šťastnejší a bohatší život. Realita je, žiaľ, úplne iná.

Nielen, že sme nepokročili dopredu, ale ponovembroví mocipáni to dopracovali do totálnej neslobody. Ten ich „zázrak“ na lepší život začal privatizáciou, ktorá vytvorila obrovskú nezamestnanosť a nerovnosť medzi ľuďmi. Najlepšie o tom vypovedá 400-tisícová armáda nezamestnaných a úplný rozvrat priemyselnej a poľnohospodárskej výroby.

Na podporu svojich cieľov predstavitelia nového, vraj demokratického systému vy-

tvorili množstvo občianskych združení a mimovládnych organizácií, výdatne platených zo zahraničia i štátneho rozpočtu. Tí sa svojim chlebobdarcom odvdávajú. Cez médiá ovplyvňujú verejnú mienku a vymývajú mozgy hlavne mladým ľuďom. Určujú, čo je dobré a prospešné, hlavne pre zvyšovanie ziskov zahraničných investorov, finančných skupín a domácich zbohatlíkov. Pomáhajú tak udržiavať kapitalistický fenomén **strachu – nezamestnanosť**, ktorá plodí chudobu, beznádej a kriminalitu. Zamlčujú, že základnou podmienkou ekonomického rastu, vzdelanosti, kultúry, boja proti kriminalite a ďalším spoločenským neduhom je práca, ktorá zabezpečuje prirodzené právo člove-

ka na dôstojný život. Ten v žiadnom prípade nezabezpečuje sloboda prejavu, podnikania ani cestovania.

Dnes si väčšina z nás môže iba spytovať svedomie, ako ľahkovážne sme pripustili znevážiť jednu z najvýznamnejších etáp našej novodobej povojnovej histórie. Dovolili sme zlikvidovať a rozkradnúť všetko, čo bolo vybudované umom a rukami našich otcov a materí. Stačí sa pozrieť okolo seba, ako chátra spoločný majetok, v akom stave sú napr. cesty, zdravotníctvo, školstvo, veda, koľko je bezdomovcov, žobrákov, vysokoškolsky vzdelaných nezamestnaných mladých ľudí a ako na druhej strane vyrastajú prepychové paláce novodobých zbohatlíkov.

Zdá sa to neuveriteľné, ale žiaľ, je tomu skutočne tak. Čo je to za slobodu a demokraciu, ktorá ľuďom berie prácu, strechu nad hlavou, ktorá sa nedokáže postarať o zdravie svojich občanov, o ľudí na dôchodku, ktorá vytvára celé hladové doliny, ktorá umožní, aby zisky z privatizovaných podnikov plynuli do zahraničia a doma vyrastali novodobí otroci.

Sklamanie a vzdor verejnosti potvrdila i účasť na voľbách do VÚC. Z tohto marazmu niet inej cesty ako zjednotiť sa a žiadať zmenu politického systému, v ktorom človek získa späť ukradnutú dôstojnosť, stane sa znovu najvyššou hodnotou a opäť sa začnú uznávať slová Piesne práce, že „...všetko, čo tu človek má, len práca dáva statočnú.“

Tibor GRÉK, Prievidza

Pýtajte sa ministerky zdravotníctva Zuzany Zvolenskej

Rubrika, v ktorej ministerka zdravotníctva Zuzana Zvolenská odpovedá na vaše otázky.

Tie môžete poselať na adresu bojovník@szpb.sk.

■ **Môže občan SR vyjadriť svoj nesúhlas s tým, aby mu po smrti boli odobraté orgány?**

Marta V., Prešov

V Slovenskej republike upravuje podmienky darovania a transplantácie orgánov, tkanív a buniek zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti a odborné usmernenie MZ SR č. 28610/2006 OZSO o darcovstve, odberoch a transplantáciách. Register nedarcov alebo negatívny register slúži na technické zabezpečenie práva občanov na odmietnutie darovania orgánov po smrti. Osoba, ktorá odmieta darovanie orgánov po smrti, vyplní formulár „Odmietnutie darovania orgánov tkanív a buniek po smrti“, svoj podpis nechá overiť notárom a zašle ho na adresu Slovenské centrum orgánových transplantácií, Limbová 14, 833 01 Bratislava. Po zaregistrovaní do databázy dostane potvrdenie o registrácii a registračné číslo v databáze nedarcov. Register nedarcov je dostupný 24 hodín denne a každé pracovisko na území SR, ktoré indikuje potenciálneho darcu, sa kontaktuje s centrom, požiada o kontrolu v registri nedarcov a dostane písomné potvrdenie, že osoba nie je uvedená v registri. Len po tejto procedúre sa môže pokračovať v postupoch, ktoré súvisia s odberom orgánov. V prípade, že údaje osoby sú zaznamenané v negatívnom registri, celý proces sa zastaví a odber sa nevykoná.

V zmysle § 36 ods. 3 vyššie citovaného zákona č. 576/2004 Z. z. darcom podľa odseku 1 nesmie byť osoba, ktorá je vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody. Vo výnimočných prípadoch darcom podľa odseku 1 môže byť aj osoba, ktorá je vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody, ak príjemcom je jej blízka osoba a darcovstvo môže príjemcovi zachrániť život. V Čl. VI, ods. 1 písm. c) vyššie citovaného odborného usmernenia sa uvádza, že ľudské orgány z tiel mŕtvych darcov nemožno odobrať, ak ide o zomretých vo väzbe a vo výkone trestu odňatia slobody.

Pri výbere životnej poisťky je nutné si dávať pozor

Životné poistenie okrem toho, že v prípade vážnej nečakanej udalosti aspoň čiastočne zmierni jej následky z finančného hľadiska, je aj investíciou, ktorá by mala zhodnotiť roky vkladanej finančné prostriedky. Preto je pri jej uzatváraní nutné postupovať opatrne.

Pri výbere životného poistenia sa nenechajte oklamať podomovým obchodníkom, pýtajte sa na výšku administratívnych poplatkov a ne-

V takom prípade je vhodné napríklad poistenie pre prípad dožitia, pri ktorom sa neskúma zdravotný stav poisteného.

je členom stabilnej nadnárodnej spoločnosti. Je to garancia toho, že v prípade akejkoľvek poisťovnej udalosti sa daná poisťovňa nebude zdráhať a hľadať rôzne kľučky, ako poistné nevyplatiť. Určite sa vyhnete menším neznámych poisťovniam, ktoré pôsobia na trhu krátko a ponúkajú poistenia za podozrivo níz-

Pri uzatvorení poisťky si poriadne preštudujte, čo všetko poistenie zahŕňa, aby ste napríklad pri úraze neboli nemilo zaskočení.

Ilustr. foto: TASR, P. Remiáš

zamlčujúte informácie o vašom zdravotnom stave.

Poistenie je výhodné predovšetkým pre mladých ľudí. Keďže sa zisťuje aj zdravotný stav klienta, mladí ľudia sú väčšinou v najlepšej fyzickej kondícii a vtedy je poisťka najvýhodnejšia z hľadiska platenia pravidelného poistného, ale aj z hľadiska vyplatenej sumy na konci poistenia. Preto sa tiež odporúča uzavrieť poisťku na dlhšie časové obdobie. Poistenie je dostupné od narodenia až po dôchodkový vek.

Ak máte vyšší vek a záujem o poisťku, uvažujte o druhu poistenia.

Klientom vo finančných ťažkostiach, keď vzniká predpoklad, že nebudú schopní platiť poistné počas celého obdobia trvania poistenia, sa poistenie neodporúča. Ak by sa totiž rozhodli odkúpiť poistné v prvých rokoch trvania poistenia, odkupné hodnoty sú výrazne nižšie ako zaplatené poistné za toto obdobie.

Aj skúmanie bonity tej-ktorej poisťovne má svoj význam. Daniela Šulcová z Komunálnej poisťovne radí: „V prvom rade odsledujte, či daná spoločnosť má za sebou silného medzinárodného partnera, alebo

ke ceny. Väčšinou je tam len slabá ochrana a v prípade škody poistné plnenie nevyplatia. Aspoň zbežne si pozrite výročnú správu, ktorú každá poisťovňa musí mať zverejnenú na svojej webovej stránke, kde sa okrem iného dozviete aj hospodárske výsledky firmy.“

Dôležité podľa Šulcovej je poznať, akú širokú sieť má daná poisťovňa, počet obchodných miest, pobočiek, teda aká je dostupnosť firmy. Je dôležité, aby ste v prípade potreby nemuseli za svojou poisťovňou precestovať desiatky kilometrov.

red TASR

Takmer štvrtina občanov sa stretne s extrémizmom aspoň raz mesačne

Takmer štvrtina občanov Slovenska sa aspoň raz v mesiaci stretne s prejavom extrémizmu. Vyplýva to z monitoringu názorov a postojev verejnosti voči prejavom násillia a extrémizmu spoločnosti Mediaresearch Slovakia.

Podľa opýtaných je najčastejším prejavom extrémistického správania chuligánstvo a vandalizmus. Na výskume sa zúčastnilo 1320 respondentov starších ako 16 rokov.

Manažérka spoločnosti Mária Hlinová spresnila, že ide presne o 23 percent opýtaných, ktorí majú minimálne raz v mesiaci skúsenosť s extrémizmom.

„Z toho päť percent denne, osem percent raz za týždeň a desať percent zhruba raz za mesiac,“ uviedla. Výskum podľa nej ďalej ukázal, že viac ako tretina respondentov starších ako 16 rokov sa s extrémizmom nestretáva vôbec. Vyššiu frekvenciu stretávania sa s prejavmi extrémizmu uvádzajú hlavne muži, mladšia veková kategória a respondenti maďarskej

národnosti. Prejavy extrémizmu sú podľa opýtaných viditeľnejšie v Bratislavskom, Banskobystrickom a Nitrianskom kraji.

„Podľa respondentov je najčastejším prejavom extrémistických akcií chuligánstvo, respektíve vandalizmus, akým je napríklad násillie na futbalových štadiónoch. Ako ďalšie časté prejavy ľudia uvádzali problémy týkajúce sa menšín ako rasové útoky, hlásenie sa k rasovej nadradenosti, alebo národnostné útoky proti menšinám,“ uzavrela Hlinová.

red TASR

Darujte 2% z dane SZPB

**SLOVENSKÝ ZVÄZ PROTIFAŠISTICKÝCH BOJOVNÍKOV,
Ústredná rada**

So sídlom Štúrova 8, 815 72 Bratislava – Staré Mesto

Právna forma: Občianske združenie
IČO: 00177431

Vyzývame svojich členov, priateľov a sympatizantov, aby využili možnosť poukázania 2% podielu zaplatenej dane z príjmov a poskytli tak podporu pre našu činnosť v roku 2014.

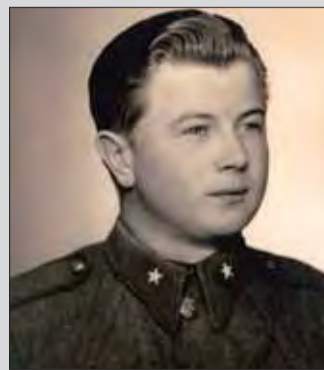
SZPB bol k tomuto účelu zaregistrovaný dňa 10. 12. 2013 v zozname prijímateľov 2% dane v Notárskom centrálnom registri (www.notar.sk) pod sp. zn. NCRIs 52758/2013.

Právnické a fyzické osoby, ktoré chcú darovať nielen 2% zo zaplatenej dane z príjmov za rok 2013 na verejnoprospešné aktivity nášmu občianskemu združeniu, majú možnosť tak urobiť poukázaním darovanej sumy na náš účet vedený vo VÚB banke číslo 63831012/0200.

Za Váš príspevok a prejavenu dôveru vopred ďakujeme.

Ústredná rada SZPB

Kontakt: e-mail: ekonomka@szpb.sk
telefón: 02/38104942, 0911 151512
www.szpb.sk

Zomrel Michal Ižo

Syn zosnulého Peter Ižo, ktorý aktívne napomáha činnosti nášho Klubu výtvarných umelcov a teoretikov, nám oznámil smutnú zvesť, že dňa 10. septembra 2013 zomrel Michal Ižo, priamy účastník protifašistického odboja a dlhoročný člen nášho Zväzu.

Michal Ižo sa narodil 13. decembra 1922 vo Veľkom Grobe. Ako vojak povstaleckej armády v hodnosti slobodník bol zajatý v Kališti a odviekli ho do zajateckého tábora Stalag VIII A. Od 2. novembra 1944 do 30. apríla 1945 bol deportovaný na nútených prácach v Görliči a v Berlíne. Po oslobodení sa vrátil do vlasti dňa 6. júna 1945. Neskôr sa uplatnil ako elektromontér a angažoval sa v antifašistickom a ľavicovom hnutí.

Is

Na pamiatku vojnových obetí organizuje SZPB pietn

Giraltovčania oslavovali

Už tradične v januárových dňoch si Giraltovčania pripomínajú oslobodenie svojho mesta od nemeckých fašistov a ich prisluhovačov. Tohtoročná oslava 69. výročia oslobodenia sa konala 17. januára.

Oslavu oslobodenia mesta ZO SZPB v Giraltovciach každoročne organizuje v spolupráci s mestským úradom. Po štátnej hymne a slávnostnej básni sa účastníkom prihovoril primátor mesta Ján Rubis, ktorý priblížil udalosti z vojnových čias a poďakoval sa účastníkom odboja za ich odvahu v boji za slobodu a národné oslobodenie, ktoré si pod modrou oblohou užívame už 69 rokov.

„Vstúpili sme do obdobia jubilejného výročia 70 rokov od brutálnej vojny, od fašistického agresora. Spoločenské vedomie našich občanov s tým, ako ho majú národy, ktoré sa úmerne nám vyvíjali, v dejinách zaostáva. Nešťastie je v tom, že nízka úroveň národného a historického vedomia sa premieta do každodenného života občanov. Výsledkom sú potom ľahostajnosť, nedôslednosť, nezáujem a neochota. Preto je potrebné hľadať a spolu-

pracovať s ľuďmi, ktorí dokážu niečo urobiť alebo sú aktívni,“ dodal.

Zároveň uviedol: „Pozornosť sústredíme na okolie mesta Giraltovce, ktoré bolo okresným mestom, no po reorganizácii v r. 1960 o túto pozíciu prišlo. Táto oblasť bola bohatá na partizánsku činnosť. Obcou Kobylnice už v roku 1941 prechádzali rôzni ľudia, veľkú úlohu tu zohrali dve osady patriace ku Kobylniciam – Lasčiky a Roztoky. V nočných hodinách sovietske letectvo zhadzovalo potraviny a zbrane na určené miesto Ostrá hora. Tu bolo sídlo partizánskej skupiny Čapajev, ktorej velil aj L. Kukorelli.“

ZO SZPB v Giraltovciach bude ústretová pri organizovaní a uskutočňovaní akcií v dedinách, školách, v kolektívoch a pod. so zameraním sa na objasnenie histórie bojov v regióne a na Slovensku.

Vladimír OSIF

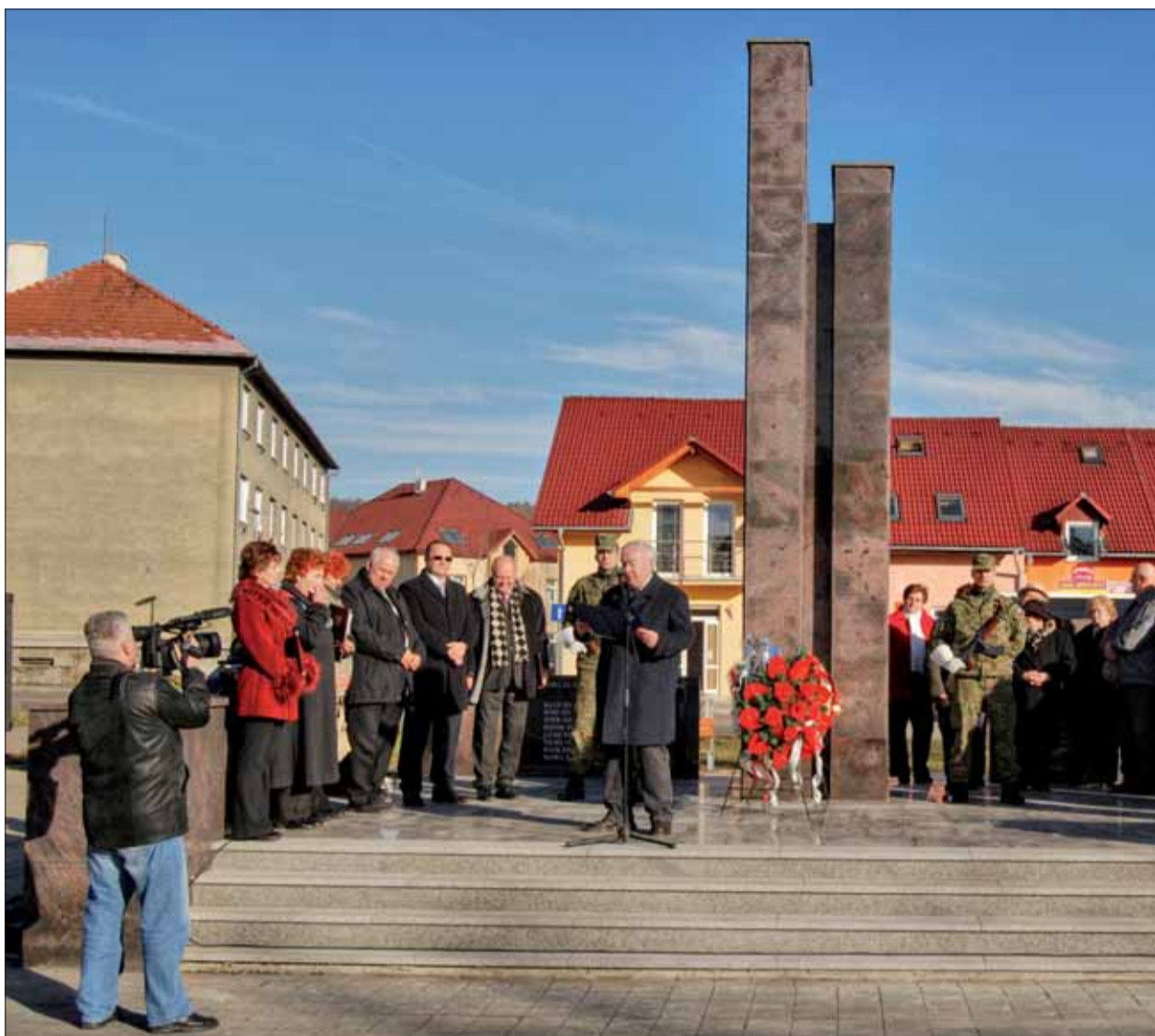
Memoriál M. Jurku a M. Olejára

Prvé januárové dni patria v obci Hostie už tradične memoriálu Michala Jurku a Michala Olejára. Tento rok prebehol už jeho 69. ročník. Memoriál je pamiatkou na smutné udalosti z 15. januára 1945, kedy v obci Hostie pri prestrelke zahynuli dvaja partizáni z východného Slovenska.

Miestom ich posledného odpočinku je miestny cintorín v obci a o ich spoločný hrob sa s úctou starajú členky ZO SZPB v Hostí. V nedeľu 19. januára začala pietna spomienka sv. omšou obetovanou za padlých partizánov, ktorú celebroidal miestny rodák vdp. Emil Šútor. Po omši nasledoval akt kladenia vencov pri hrobe padlých partizánov. Veniec na hrob partizánov položili členovia ZO SZPB Hostie, ako aj delegácia oblasťného výboru SZPB v Nitre na čele s Jozefom Havlom. Po pietnom akte sa účastníci memoriálu presunuli k miestu, kde bol pred 69 rokmi zastrelený Michal Jurko a ťažko ranený miestny rodák Ondrej Pupák. V týchto miestach bol z iniciatívy ZO SZPB Hostie odhalený nový pomník, venovaný pamiatke Michala Jurku a Ondreja Pupáka. V príhovore predseda ZO SZPB Hostie prečítal aj osobné svedectvo Marity Vidovej, ktorá podrobne opísala priebeh týchto smutných udalostí. Svedectvo poskytl jej dcéra Vlasta Čižmáriková. Následne sa účastníci pietnej spomienky odobrali k pamätníku v strede obce. Pri pamätníku držali čestnú stráž príslušníci protiletadlovej raketovej brigády pod velením štábného nadrotmajstra Štefana Husára a rotného Jozefa Járeka. V sprievode, za zvukov smútočného pochodu v podaní dychovej hudby Hostianka a po štátnej

hymne, položili k pamätníku padlým v II. sv. vojne veniec predseda ZO SZPB Martin Benček, starosta obce Hostie Peter Štepiansky, zástupca pridelenca obrany Veľvyslanectva Ruskej federácie v Slovenskej republike major Evgeny Borisenko, poslanec NR SR za stranu smer-SD Marián Kéry, predseda nitrianskeho samosprávneho kraja Milan Belica a ďalší. Po štátnej hymne SR a začala športová časť memoriálu. Na štart sa postavilo celkovo 131 bežcov od škôlkárov až po veteránov nad 60 rokov, čo bolo o 50 viac ako minulý rok. Trať bola pomerne náročná, no ani to neodradilo mnohých mužov a ženy zabojsť o medaily. Víťazom hlavnej kategórie mužov v behu na 9 km sa už po piatykrát stal Imrich Maďar a okrem hlavnej ceny si odniesol aj pohár starostu obce Hostie. Pretekári prišli nielen z okolia, ale pretekali sa zúčastnili aj športovci z Trnavy, Trenčína, Piešťan, Nových Zámkov, B. Štiavnice, Handlovej, Nitry a pod. Po vyhlásení výsledkov a odovzdaní cien, medailí, pohárov a diplomov nasledoval slávnostný obed pre pozvaných hostí. V závere možno konštatovať, že spomienka a úcta Hostianov k vlastnej minulosti je stále živá a verím, že aj o rok privíta Memoriál Michala Jurku a Michala Olejára ešte viac športovcov ako tento rok.

Martin BENČEK, predseda ZO SZPB Hostie

Účastníci osláv oslobodenia v Poltári pri zrekonštruovanom pamätníku.

Oslobodenie Svidníka si pripomenuli aj pri pamätníku na Dukle.

Foto: Jir

Zrekonštruovaný pamätník

Trinásteho januára sa na námestí pred kultúrnym domom uskutočnilo odhalenie zrekonštruovaného pamätníka padlých hrdinov a oslavy 69. výročia oslobodenia mesta Poltár.

Prvá časť programu patrila odhaleniu novozrekonštruovaného pamätníka. Spevokol Letokruhy zaspieval pieseň a prítomným sa prihovorili evanjelická pani farárka Jana Lauková a katolícky pán farár Jozef Hal'ka, ktorý pamätník posvätil.

V príhovore primátor mesta Pavel Gavalec vyslovil česť oživiť spomienku na obyvateľov nášho mesta, ktorí položili svoje životy za našu slobodu a budúcnosť, ale aj na všetkých, ktorí bojovali za to, aby sme my žili v mieri. Konštatoval, že pri rekonštrukcii

pamätníka išlo o väčšiu opravu a viackrát bolo požiadané o pridelenie finančných prostriedkov z Ministerstva vnútra SR, žiaľ, žiadosti nebolo vyhovené. Preto sa mesto rozhodlo vyčleniť finančné prostriedky zo svojho rozpočtu.

Následovalo poďakovanie Ladislava Kamenského predsedu MsV SZPB, v ktorom spome-

Foto: ek

Na Memoriáli M. Jurku a M. Olejára v Hostí nechybala ani najmladšia generácia. Foto: mb

Zľava: podpredsedníčka OV SZPB Jarmila Matušková, predseda OV SZPB pplk. Imrich Repka, predseda OV ČSBS Josef Kubový a členka OV ČSBS Emilie Bartoňová. Foto: IR, JG

Pietna spomienka v obci Hostie. Foto: mb

Obnovenie spolupráce

Na pozvanie OV SZPB Martin navštívila naše mesto 17. decembra delegácia Českého zväzu bojovníkov za slobodu (ČSBS) z Nového Jičína. Delegácia ČSBS v zložení predseda OV ČSBS Josef Kubový, tajomník Václav Langer, členka predsedníctva Emilie Bartoňová a hosť podar Jednoty Československej obce legionárskej (ČsOL). Po posedení na OV SZPB bola de-

legácia za prítomnosti predsedu OV SZPB pplk. Imricha Repku, tajomníka OV SZPB Štefana Tichého, podpredsedníčky OV SZPB Jarmily Matuškovovej a plk. Michala Malíka prijatá u viceprimátora mesta Martin Alexandra Lilgeho. Na tomto stretnutí bola obnovená zmluva o spolupráci medzi OV SZPB a ČSBS Nový Jičín. **pplk. I. REPKA, prap. J. GORDÍK**

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Sloboda prišla v januári

S odstupom 69 rokov sme si 23. januára pripomenuli prvé dni slobody v meste Rožňava. Spomienku na túto udalosť si prišli uctiť predstavitelia mestskej a štátnej správy a miestnych organizácií, v hojnej účasti členovia ZO SZPB, členovia klubu dôchodcov a obyvatelia mesta Rožňava. Pietny akt sa konal na Námestí baníkov pri pamätnej tabuli oslobodenia mesta, umiestnenej na historickej radnici.

Účastníkov slávnostného zhromaždenia privítal Štefan Gerža, podpredseda ObV SZPB v Rožňave, slávnostný prejav predniesol primátor mesta Pavol Burdiga v slovenskom a v maďarskom jazyku.

K dôstojnému priebehu pietneho aktu prispeli vojenské útvary v Rožňave. Všetci prítomní postupne vzdali hold osloboditeľom mesta a ich pamiatku si uctili položením vencov k tabuli a kyticami kvetov.

Dňa 23. januára si členovia ZO SZPB v Rožňave na Rožňavskom cintoríne pripome-

nuli a uctili pamiatku dvoch vojakov, praporčíka Ondreja Kesziho a rotného Petra Komoru, ktorí tragicky zahynuli pri leteckom nešťastí pri obci Hejce v lietadle, ktoré prevážalo 43 príslušníkov armády z misie v Kosove.

Potom sa prítomní presunuli k pamätníku venovanému viac ako 400 židovským občanom, ktorí boli počas 2. svetovej vojny deportovaní do koncentračných táborov a zavraždení. Tu si pripomenuli Medzinárodný deň pamiatky holokaustu.

Irena LACKOVÁ

Oslobodenie Svidníka

Delegácia ObV SZPB vo Svidníku na čele s priamym účastníkom odboja a so zástupcami mesta a okresu Svidník si 17. januára pripomenuli 69. výročie oslobodenia mesta.

Na pietnom akte pri pamätníkoch vo Svidníku, na Dukle a pri soche generála L. Svobodu sa zúčastnil aj radca ruského veľvyslanca v SR Sergej Krylov. Na pamätných miestach so svojimi príhovormi vystúpili prednosta Okresného úradu vo Svidníku Jozef Baslár, primátor mesta Svidník Ján Holodňák a predseda ObV SZPB Svidník Jozef Rodák. Vo svojich príhovoroch pripomenuli udalosti z obdobia oslobodzovacích bojov, ktoré sa začali prekročením Duklianskeho priesmyku a pokračovali prenasledovaním

nepriateľa až na riekú Ondavu.

Počas obranných bojov na Ondave od začiatku decembra 1944 prebiehala mobilizácia do čs. armádneho zboru, do ktorého vstúpilo aj mnoho mladých mužov z podduklianskeho regiónu. Tí po výcviku sa s našimi jednotkami zúčastnili ďalších oslobodzovacích bojov Československa.

Svojou prítomnosťou všetci zúčastnení potvrdili, že si hlboko vážia všetkých žijúcich a padlých hrdinských bojovníkov.

Jozef RODÁK

predseda ObV SZPB Svidník

V Poltári

nul krutosť a nezmyselnosť I. a II. svetovej vojny a hlavne sa prihovárал mladej generácii, aby si ctíla obeť vojen. Týmto sa prvá časť programu ukončila a nasledovali oslavy 69. výročia oslobodenia mesta.

Zaznela štátna hymna. Pietnym aktom, kladením vencov k Pamätníku padlých hrdinov si primátor mesta Pavel Gavalec

s prednostom mesta Pavlom Olšiakom, Jana Purdeková, prednosta okresného úradu, a Ľubomír Kačáni, Mária Švikruhová, predsedníčka oblastného výboru SZPB Lučenec, tajomník oblastného výboru SZPB Rudolf Václavík, pán Kamenský predseda MsV SZPB Poltár s tajomníkom Jánom Iždinským, politické stany a spoločenské organizácie uctili pamiatku našich osloboditeľov. Báseň k výročiu oslobodenia

mesta zarecitovala Mária Priblincová. V ďalšej časti osláv sa prihovril primátor mesta Pavel Gavalec: „Patrím ku generácii, ktorá nezažila druhú svetovú vojnu. Počuli sme o nej v škole, čo to sme sa dozvedeli aj od rodičov, starých rodičov, z kníh a z filmov, ktoré ju zobrazovali v rôznych podobách a z rôznych uhlov. Naši rodičia ju zažili už ako deti. Boli svedkami niekoľkodňového obliehania mesta, keď nemecké

vojská kládli odpor, aby zabránili postupu osloboditeľov.“ Pripomenul všetkým prítomným, že sú to udalosti, ktoré tvoria naše dejiny, a preto si ich treba neustále pripomínať a venovať im patričnú pozornosť. Veď hrôzu, akou bola II. svetová vojna, by z nás nikto nechcel zažiť na vlastnej koži.

Nasledoval prejav pána Iždinského, tajomníka MsV SZPB, v ktorom opísal, ako fašistické zoskupenia obsadili všetky obce

v našom regióne, a priebeh oslobodenia nášho mesta, ktoré sa stalo skutočnosťou 13. januára 1945. V neposlednom rade zaznelo poďakovanie padlým hrdinom za to, že z ich obetí sa zrodila naša sloboda.

Za hostí sa prihovrila Mária Švikruhová, predsedníčka oblastného výboru SZPB, ktorá rozprávala o hrdinoch vojny, hrôzach vojny – dobe temna a strachu – a o slobode. **Eva KUPČEKOVÁ**

Slovenské historické osobnosti 1939–1945

Jozef DOBROVODSKÝ
major delostrelectva, veliteľ delostrelectva V.
a I. taktickej skupiny 1. čs. armády na Slovensku

* 25. 2. 1909 Dolný Kubín

† 5. 8. 1986 Bratislava

Foto: VÚ Bratislava

V rodisku absolvoval ľudovú školu (1915–1919), v Levoči Reálne gymnázium (1919–1927). Odvedený bol v októbri 1927, následne v Bratislave absolvoval ŠDZ ľahkého delostrelectva

a v Hraniciach na Morave aj Vojenskú akadémiu (1928–1930). Následne zastával viaceré štábne funkcie, okrem iných aj v rámci Riaditeľstva opevňovacích prác, resp. spravodajského oddelenia.

14. 3. 1939 bol prijatý do slovenskej armády, počas maďarsko-slovenského ozbrojeného konfliktu sa zúčastnil bojov s maďarskými vojskami na východnom Slovensku ako veliteľ kombinovanej batérie, 15. 4. 1939 bol ako prednosta spravodajského odd. v hodnosti stot. del. pridelený do Trenčína na Vyššie Vojenské veliteľstvo I a v máji 1939 na veliteľstvo I. divízie. Už v tomto období sa zapojil do ilegálnej voj. odbojovej organizácie „Viktoire“. Následne vykonával rutinnú posádkovú službu. Počas útoku na ZSSR viedol v hodnosti mjr. del. v rámci slovenských rýchlych jednotiek motorizovaný delostrelecký oddiel (28. 6.–20. 8. 1941).

Na front sa síce vrátil ako veliteľ del. oddielu (6. 2.–13. 5. 1942, avšak po bojoch pri Dimitrijevke a Jelizavetinskom na rieke Mius na prelome marca a apríla 1942 dostal velenie delostreleckého pluku 11, čím sa zároveň stal veliteľom delostrelectva divízie. Po návrate domov od 30. 6. bol veliteľom del. strelnice vo Vojenskom tábore Lešť, neskôr veliteľom náhradného oddielu del. pl. 2 v Ružomberku, veliteľom motorizovaného del. pluku 11 v Žiline a veliteľom I. výcvikovej skupiny opäť v Ružomberku. Už vtedy sa radil medzi vyšších dôstojníkov, ktorí na profašistický vývoj na Slovensku hľadali s veľkou averziou.

Svoje postoje prejavoval okrem iného i odmietaním ďalšej účasti na vojne proti ZSSR. 30. 11. 1943 bol za trest preložený do skupiny

radových dôstojníkov PSb a ustanovený za veliteľa, postupne 6., 3. a 1. pracovného pr., kde organizoval odboj a prípravu ozbrojeného vystúpenia. 7. 3. 1944 bol ustanovený za prednostu veliteľ. úradu PSb MNO a od 3. 7. 1944 ako profesor ŠDZ Pracovného zboru vyučoval v Pezinku bojovú a poľnú výcvik a taktiku. V polovici augusta 1944 bol poverený úlohou prevziať velenie príprav Povstania v žilinskej posádke a súčasne koordinovať prípravy v posádkach Martin a Ružomberok. Po vypuknutí Povstania riadil obranné boje na prístupoch k Žiline od západu, ako veliteľ obranného úseku „Strečno“ sa následne osobne zúčastnil aj bojov o Dubnú Skalú, Vrútky, Kráľoviansku tiesňavu a Martin. 10. 9. 1944 bol ustanovený za veliteľa del. V. a po ústupe skupiny z Turca 24. 9. I. TS. V bojoch o prístupy k Banskej Bystrici súčasne zastával funkcie veliteľa del. obranného úseku I. TS „Jaseň“ a veliteľa del. oddielu Lieska, v priebehu bojov o Dolnú a Hornú Štubňu, Čremošné a tiesňavu Malý Šturec dozeral aj na výcvikovú a opevňovaciu činnosť v bansko-bystrickom priestore. Po potlačení Povstania bojoval od konca októbra v priestore Starých Hôr ako partizán, v polovici novembra bol zajatý a prevezený do Banskej Bystrice, kde sa mu až do úteku darilo tajiť vlastnú totožnosť. V dôsledku silných omrzlín a problémov so žalúdočným vredom bol nútený vyhľadať zdravotné ošetrenie a po

zaoštaraní si falošných dokladov bol 13. 12. 1944 pod menom Jozef Kováč prijatý do bratislavskej Štátnej nemocnice. Od 1. 2. 1945 sa skrýval u vzdialených príbuzných na Orave. Medzitým ho Vojenský súd 23. 2. 1945 v neprítomnosti odsúdil na trest smrti obesením. Do čs. armády bol prijatý 10. 4. 1945, prideľovaný bol k štábnej batérii del. 1. čs. armádneho zboru a neskôr sa ako vel. del. zboru aktívne zúčastnil oslobodzovania Československa. Po vojne pôsobil v rôznych veliteľských funkciách v rámci del. útvarov. V hodnosti plk. del. (povýšeného 15. 6. 1947) zastával post voj. a let. attaché v Bukurešti (september 1947 november 1948). Následne sa stal obeťou nezákonných perzekúcií, keď bol v novembri 1950 odsúdený za údajnú voj. zradu a špionáž na 18 rokov väzenia. Postupne bol väznený v Mladej Boleslavi, Jihlave, na Mírove, v Olomouci, Leopoldove a Ilave. Prepustený bol v apríli 1955, oslobodený v plnom rozsahu bol v roku 1964, vojensky a občiansky rehabilitovaný dva roky nato. Po prepustení z väzenia pracoval v smaltovni v bratislavskej Káblovke, potom v pekárňach, ako šofér a v kameňolome. Dialkovo medzitým absolvoval stavebnú priemyslovku. 2. 12. 1991 ho prezident ČSFR vymenoval do hodnosti genmjr. in memoriam.

A. MASKALÍK

(Prevzaté z knihy *Vojenské osobnosti dejín Slovenska 1939–1945*, ktorú vydal Vojenský historický ústav v Bratislave v roku 2013.)

Ferko Jurina zo Zuberca

V dobe vypuknutia Slovenského národného povstania, ako 24-ročný, plný neutíchajúceho elánu a chuti po lepšom zajtrajšku, sa celým svojím mladým srdcom vrhol do diaľ, ktoré sa navždy zapísalo do dejín protifašistického odboja. Mal som spolu s kamarátom to šťastie zažiť v jedno chladné dopoludnie v útulnej kuchynke rodinného domčeka v Zuberci posedenie pri kávičke, zákusoch a kalíšku slivovičky a vypočuť príbeh jedného obyčajného muža – Františka Jurinu, ktorý sa dožíva v tomto roku 94-rokov.

Ihneď po vyhlásení mobilizácie v roku 1941 sa dostal na front, kde prešiel parašutistickým výcvikom, zameraným na výsadky v tyle nepriateľa. Vtedy skákali ešte z balónov, z ktorých má 12 zoskokov, a keď prišli prvé lietadlá, tak narychlo zoskočil dvakrát. Spolu s ostatnými príslušníkmi druhej paradasantnej brigády bojovali v predhorí Karpát – pri Sanoku,

Beckove a na Dukle. Odtiaľ bol stiahnutý a letecky prevezený na Tri Duby, kde sa zapojil do SNP pod vedením generálov Viesta a Goliana, priamo pridelený ku brigáde kap. Tichonova. Celá brigáda bola ihneď zorganizovaná a zaradená do bojových skupín, v ktorej mu velil plk. Příkryl. Mali za úlohu obsadiť horský lesný terén – smer Brezno, a maximálne

tak sťažiť postup nemeckých vojsk. Okamžite po obsadení horského terénu nastali tvrdé, životu nebezpečné útočné aktivity od Nemcov, ktorý odrážali pechotnými zbraňami – guľomet, samopal a granáty.

Keď prišlo na boje zblízka, najviac pomáhali ručné granáty, ktoré napokon prispeli k víťaznému ukončeniu bojov. Nikdy nezabudne na hrôzostrašné okamihy, keď vedľa neho padli por. Tóth a vojak Karvaška, tiež z Oravy, a s ktorými si veľmi rozumel.

Keďže takéto neľútostné boje pri postupovaní boli na dennom poriadku, veľmi ho prekvapil rozkaz ustúpiť, lebo v bojových operáciách úspešne napredovali. Ale bolo to len preto, že na iných úsekoch sú porážaní, a tak ustúpili do Hiagelského sedla, kde už bojovali len sporadicky, až prišiel rozkaz rozpíchnuť sa po okolí a odchod do rodných krajov. Ich oklieštená jednotka – všetci skoro z Oravy, pomaly dňom i nocou pochodovali len s pomocou kompasu, brodili sa riekami, jedli zamrznutú koňacinu a hrach a museli byť veľmi opatrní, aby nenarazili na nemecké jednotky.

Takto ho zastihol koniec voj-

F. Jurina

Foto: ds

ny, keď v šťastí a zdraví dorazil do Zuberca.

Ferko Jurina okrem mnohých vysokých vyznamenaní zo Slovenska, Čiech a Sovietskeho zväzu vlastní aj veľmi významný status – vojnový veterán. V súčasnosti je stále aktívny v SZPB a žijúci dvaja členovia neustávajú pri oboznamovaní významu činov hrdinov SNP mladej, nastupujúcej generácii, lebo v dobe, keď je na svete čoraz menej a menej priamych svedkov fašistických zverstiev, ostanú ich spomienky ako memento na statočný a víťazný boj proti ľudskej zlobe a rasovej neznašanlivosti.

Dušan SABOL, ZO SZPB Dolný Kubín

Okrúhle jubileum

V januári tohto roku sa dožil životného jubilea 60 rokov náš člen, starosta obce Zavar v okrese Trnava Rudolf Baroš. Medzi gratulantmi boli aj členovia ZO SZPB Mikroregiónu Zavar a zástupcovia Oblastného výboru SZPB v Trnave. Predseda oblastného výboru Jozef Petráš odovzdal Rudolfovi Barošovi Medailu M. R. Štefánika, ako výraz vďaky za jeho aktívnu činnosť v organizácii.

Rudolf Baroš pôsobí vo funkcii starostu od roku 1998 a po celý čas rovnakú pozornosť ako iným organizáciám venuje aj SZPB. Zabezpečuje pre organizáciu finančné prostriedky, vzorne sa stará o pamätník SNP a padlých hrdinov – občanov Zavara. Obec spoločne so ZO SZPB organizuje oslavy výročia oslobodenia obce, výročia SNP a pietne spomienky na padlých a umučených rodákov v koncentračnom tábore Osvienčim.

Blahoželáme jubilantovi a prajeme ešte veľa rokov v dobrom zdraví.

Oblastný výbor SZPB Trnava

Predseda oblastného výboru odovzdal oslavencovi Medailu M. R. Štefánika.

Foto: Občiv SZPB Trnava

Pri kávičke porozprával F. Jurina svoj príbeh.

Foto: ds

- **Andrejová:** Anna Simková 92, Zuzana Simková 87 a Anna Rilková 70 rokov.
- **Bardejov 1:** Mária Ščerbová 85 a Dr. Ing. Artem Fecko 70 rokov.
- **Bardejov 2:** Jozef Švec 81, Andrej Kica 70 a PhDr. František Gutek 55 rokov.
- **Bardejov 3:** Juraj Jackanin 89 rokov.
- **Bardejov 4:** Juraj Kobylán 70 rokov.
- **Bratislava 3:** Ján Železník 86 rokov.
- **Bratislava 9:** Žofia Grošeková 98, Juraj Kemka 93 a Vladimír Mičuda 90 rokov.
- **Bratislava 12:** Františka Mlyneková 83 rokov.
- **Bratislava 15:** Ivan Kasanický 91, Anna Mičková 86 a Eva Richterová 80 rokov.
- **Bratislava 16:** Ludovít Šramko 95 rokov.
- **Bratislava 26:** Oľga Žuffová 89 rokov.
- **Bernolákovo:** Jozef Štefkovič 65 rokov.
- **Banská Bystrica – Stred:** Ing. Natália Harmaniaková 65 rokov.
- **Banská Bystrica – Radvaň:** Ľubica Remeňová 55 rokov.
- **Badín:** Mária Kubalová 86, Viera Bravčoková 70, Anna Kraľhulcová a Pavel Moravčík 65 rokov.
- **Bzince p/Javorinou – Cetuňa:** Mária Hargašová 89 a Marta Gašparovičová 82 rokov.
- **Belá – Dulice:** Marta Kucháriková a Ján Plavec 87, Mgr. Vlasta Kubizňová 55 rokov.
- **Blatnica:** Jaroslav Šimonides 83 rokov.
- **Brezno 1:** Anna Muránska 92, Marta Brečková 81, Anna Mazúrová 60 a Martin Hronec 35 rokov.
- **Blatná Polianka:** Mária Ivanová 70 rokov.
- **Bracovce:** Mária Žofčáková 86 rokov.
- **Dolné Vestenice:** Mária Dvončová 87, Štefan Chynoracký 82, Zuzana Botková 75 a Ing. Stanislav Masár 65 rokov.
- **Dobšiná:** Štefan Polubňák 90 rokov.
- **Donovaly:** Miroslav Mydlo 83 a Ing. Tatiana Farkašová 70 rokov.
- **Dunajská Streda:** Helena Weiszová 93 a Štefan Stegeňa 65 rokov.
- **Giraltovce:** Andrej Štefánik 84 rokov.
- **Hunkovce:** Ladislav Laca 50 rokov.
- **Hnúšť'a:** Margita Bystrianska 93 rokov.
- **Hažlín:** Mária Marcinová 81 rokov.
- **Hertník:** Alžbeta Kunecová 91 rokov.
- **Hrabské:** Verona Draganová 87 rokov.
- **Horná Lehota:** Božena Štrbová 75 a Ružena Chomičová 65 rokov.
- **Kríže:** Ján Choma 86 rokov.
- **Liptovská Teplička:** Mária Mareková 95, Anna Maliková 91, Juliana Bohunčáková 85 a Ján Smolár 50 rokov.
- **Liptovský Mikuláš:** Ľudmila Kráľová 83 a Doc. PhDr. Oldřich Vaněk 70 rokov.
- **Lipany:** Mária Ondková 85 rokov.
- **Lúčky:** Helena Salvová 83, Bernard Horvát 80 a Ján Senko 70 rokov.
- **Levice:** Mária Kost'ová 90 a Alžbeta Kováčová 88 rokov.
- **Lipovec:** Mgr. Etela Tylková 70 rokov.
- **Lastovce:** Marta Slobodníková 55 rokov.
- **Michalany:** Emil Ďurman 91 a Alžbeta Kudrecová 86 rokov.
- **Myjava:** RNDr. Eva Gálová 55 rokov.
- **Medzibrod:** Valéria Haviarová 82 a Mikuláš Flasík 65 rokov.
- **Martin – Juh:** Ladislav Nemčok 90 a Miloš Bujdošík 83 rokov.
- **Martin – Priekopa:** Viliam Sítár 90 rokov.
- **Martin – Stred:** Ing. Soňa Halmešová 70 rokov.
- **Mestisko:** Jozef Kánsky 94 rokov.
- **Miroľa:** Ján Tkáč 65 rokov.
- **Makovce:** Mária Jadlovská 82 a Ladislav Jadlovský 55 rokov.
- **Michalovce 1:** Anna Kobanová 80 rokov.
- **Miezgovce:** Emília Sečanská 80 rokov.
- **Očová:** Anna Selecká 75 rokov.
- **Pohorelá:** Jozef Baksa 96, Františka Gáliková 88, Anna Sýčová – Kriváň 85, Mária Fukoňová 84, Anna Halušková a Jozef Datko 70, Mária Poláková 65 a Anna Jánošková 60 rokov.
- **Prievidza pri HBP:** Helena Svitková 87 rokov.
- **Podhradie:** Emília Vyletelová 92, Ľudovít Bella 88 a Vilma Bellová 86 rokov.
- **Pečovská Nová Ves:** Michal Glosík a Andrej Džubák 92, Ján Kmec 91, Mária Falatová, Pavol Bujňák a Matej Červeňák 90, Mária Daňková 89 a Mária Krajňáková 86 rokov.
- **Parchovany:** Alžbeta Koscelanská 90 rokov.
- **Pavlovce n/Uhom:** Marta Kufová 65 rokov.
- **Rakovce n/Ondavou:** Helena Lecáková 89, Anna Dobeková 88 a Mária Vašková 84 rokov.
- **Rimavská Sobota 1:** Elena Kertyová a Marta Striežovská 82, JUDr. Milan Hutka 65 rokov.
- **Revúca:** Zuzana Profantová 90, Ondrej Šturmankin a Ladislav Tomes 88, Irena Čatlošová a Ján Kršňák 82, Mária Fráková 81 rokov.
- **Ružomberok:** Božena Skladaná 88 roko
- **Sklabiňa:** Anna Majerčíková 88 rokov.
- **Sučany:** Zlatica Vaňová 75 rokov.
- **Senec:** Emília Vrbiarová 75 rokov.
- **Senica: Margita Sadloňová 103, Jozefa Nemečková 100,** Ladislav Košinár 85 a Mária Slivková 83 rokov.
- **Svit:** Cecília Polovková 92, Eleonóra Zacharová 91, Barbora Pelešová 89 a Pavol Záhradník 82 rokov.
- **Staškovce:** Mária Mulíková 88 rokov.
- **Stropkov:** Helena Berežná a Anna Potomová 88, Andrej Cimbala 65 rokov.
- **Svidník:** Helena Bartošová 85 rokov.
- **Staré Hory:** JUDr. Miroslav Longauer 70 rokov.
- **Sečovce 1:** Anna Petrovská 88, Anna Bajusová a Anna Svatbová 83 rokov.
- **Slovenské Nové Mesto:** Peter Kucko 60 rokov.
- **Streda n/Bodrogom:** Anna Rothová 91 rokov.
- **Strážske:** Jolana Megelová 70 rokov.
- **Šarišské Čierne:** Fedor Bača 97 rokov.
- **Trnava 1:** Božena Kubincová 88, Božena Šišovská 85 a Ondrej Tomeček 75 rokov.
- **Trenčín 1:** Ľudmila Sapáková 92, Magdaléna Babiaková a MUDr. Július Činčár 82, Roman Stopka 45 rokov.
- **Trebišov 3:** Júlia Bandžejová 83 a Peter Záhorský 45 rokov.
- **Tušice:** Mária Kolesárová 87 rokov.
- **Vinné:** Jolana Zubaľová 65, Marta Kráľová a Alžbeta Makeľová 60 rokov.
- **Vyšné Nemecké:** Helena Stojilová 85 rokov.
- **Vráble:** Karolína Síkorská 93, Seréna Vorobjovová 87, Alžbeta Vozaľová 75 a Adela Tomeková 65 rokov.
- **Vyšný Tvarožec:** Magdaléna Balaščáková 70 rokov.
- **Zlaté Moravce:** Helena Horvátová 87 a Ing. Ladislav Boršč 65 rokov.
- **Zemianske Kostol'any:** Zorka Pilchová 85 rokov.
- **Zalužice:** Pavol Gavaj 91 a Ladislav Lukáč 60 rokov.
- **Zbudza:** Ján Lichota 87 a Margita Sokolská 84 rokov.
- **Žiar n/Hronom:** Mariana Zambojová 84 rokov.

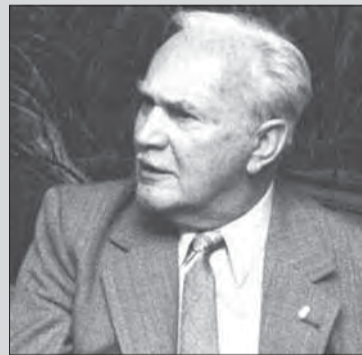
Jubilantom srdečne blahoželáme!

Remeteho banda nás opúšťa

Desiateho januára naše rady navždy opustil, po krátkej zákernej nemoci, jeden z posledných, žijúcich členov partizánskeho oddielu „SLÁVA – JELŠAVSKÝ“, partizánskej brigády majora Kozlova „RÁKOSI“ EUGEN MIROŠKYN z Tornale.

Eugen Miroškyn sa narodil 8. apríla 1926 v Jelšave. Otecko bol vojakom československej armády v Jelšave. Ako študent evanjelického gymnázia v Jelšave bol jedným z mnohých študentov, ktorí nesúhlasili s horthyovským fašistickým režimom. Ich vzorom bol katechéta László Remete, ktorý organizoval aj ich mimoskolský život. Ich „partia“ sa stala v Jelšave povestná a vzhľadom k tomu, že ich učiteľ Remete sa ich „huncútstva“ vždy snažil „vyžehliti“, prischol im prívlastok REMETEHO BANDA. Po vyhlásení Slovenského národného povstania sa prostredníctvom svojho učiteľa zapojili do ilegálnej spolupráce s partizánmi. V priestore operovala partizánska brigáda „RÁKOSI“, v ktorej boli prevažne maďarskí antifašisti. Pri plnení úloh bol gestapom zatknutý na železničnej stanici v Rožňave, napriek tomu, že mal legálnu priepustku od veliteľa „LEVENTE“ v Jelšave (obdobu mládeže Hlinkovej gardy na Slovensku). Pri zoradovaní zaistených osôb spoznal jedného z maďarských vojakov, ktorí asistovali Nemcom, a tak ho oslovil. Na jeho intervenciu pri Nemcoch ho prepustili s podmienkou, že sa

okamžite vráti domov. Druhý raz bol zadržaný na základe udania. Pochytali takmer všetkých členov REMETEHO BANDY. V Muránskej Dlhej Lúke sa im podarilo ujsť z transportu. Do konca vojny sa skrýval vo výklenku steny v rodinnom dome u rodičov. Von

z „domáceho väzenia“ sa dostal až po oslobodení Jelšavy.

Po vojne absolvoval Učiteľský inštitút v Lučenci a po jeho absolvovaní učil na rôznych miestach na Gemeri. Bol jedným z iniciátorov zbierky žiakov REMETEHO BANDY a zhotovenia pamätnej dosky svojmu učiteľovi a jej inštalácii na evanjelickom kostole v Jelšave.

V roku 1948 sa stal členom Československého zväzu protifašistických bojovníkov.

Pre svoju otvorenú povahu a kritiku pomerov bol často ob-

jektom záujmu Štátnej bezpečnosti.

Nikdy nezneužíval štatút antifašistu. Ako prejav skrivodlivosti voči nemu a jeho spolubojovníkom po premiestnení do Tornale v roku 1962 sa do SZPB neprihlásil z dôvodu nesúhlasu s vtedajším kádrovým obsadením verejných funkcií. Po roku 1989 ako väčšina občanov očakával pozitívne zmeny. No po „vytriezvení z demokracie“ a nehoráznom dehonestovaní obeť fašizmu a protifašistického odboja opäť vstúpil do SZPB aj so svojou dcérou Ľubkou.

S ťažkým srdcom znášal „reštauráciu“ neonacistov u nás, u našich južných susedov. Nevedel sa zmieriť so skutočnosťou, že v parlamentoch a zastupiteľských zboroch sú ľudia vyznávajúci fašizmus. S väčším uspokojením prežíval aktivity ZO SZPB v Tornali, ktorá v posledných rokoch organizuje dôstojné akcie k úcte osloboditeľom a bojovníkom proti fašizmu. Pokiaľ mohol, zúčastňoval sa týchto akcií aj so svojou dcérou.

Odišiel človek, antifašista s čistým srdcom, rovnou chrbticou a pohľadom. Členovia ZO SZPB v Tornali a všetci, ktorí si Eugena Miroškyna vážili, prejavujú pozostalej rodine úprimnú sústrasť a pokojný večný odpočinok.

Jozef PUPALA

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Navždy sme sa rozlúčili

- **Bratislava 29** s 92-ročným Štefanom Kováčikom.
- **Banská Bystrica – Stred** so 77-ročným Jozefom Michalom.
- **Dobšiná** s 87-ročnou Annou Kránerovou.
- **Horná Lehota** so 77-ročným Vladislavom Slivkom.
- **Hrachovo** so 61-ročnou Lenkou Mitterovou.
- **Krajná Bystrá** s 83-ročnou Annou Babejovou.
- **Lučenec 2** s 98-ročnou Zuzanou Bohušovou.
- **Nacina Ves** so 77-ročnou Klárou Šandorovou.
- **Pohorelá** s 94-ročnou Máriou Krešákovou, 93-ročnou

- Annou a 84-ročnou Máriou Simanovou.
- **Pečovská Nová Ves** s 92-ročnou Máriou Ižarikovou, 88-ročnou Paulínou Ridillovou a 82-ročnou Alžbetou Leščakovou.
- **Staškovce** s 87-ročným Vasíľom Račkom.
- **Trenčín 1** s 82-ročným MUDr. Bohuslavom Rehákom.
- **Vyšný Orlík** s 84-ročným Petrom Cocul'om.
- **Veľký Krtíš** s 93-ročným Mgr. Milanom Nemcom.
- **Zemianske Kostol'any** so 67-ročnou Emíliou Šestákovou.

Česť ich nehyńúcej pamiatke!

Sloboda prišla v januári aj do Sabinova

Po ťažkých bojoch na Dukle v roku 1944 sa začalo oslobodzovanie východného Slovenska. V polovici januára 1945 sa boje priblížili aj k mestu Sabinov. Dvadsiateho januára 1945 zaútočil 320. gardový strelecký pluk pod velením pplk. Fokina na Orkucany od juhu a ďalšie jednotky Červenej armády postupovali k Sabinovu smerom od Jakobovian zo severu. 21. januára 1945 ráno sa dostali oddiely červenoarmejcov k polnému mlynu a v ten istý deň bolo mesto Sabinov oslobodené.

V bojoch na území mesta padlo 19 sovietskych vojakov, ktorí boli pochovaní v parku na námestí a po skončení vojny boli ich telesné pozostatky prevezené do Prešova. Na tomto mieste vďační občania Sabinova vybudovali pamätník osloboditeľom, kde si každoročne pripomínajú udalosti spojené s oslobodzovaním mesta.

Aj tohto roku 21. januára za sychravého počasia sa stretli ob-

čania mesta Sabinova, členovia SZPB a školská mládež pred mestským úradom, aby si pripomenuli 69. výročie oslobodenia mesta Sabinov spod fašistického jarma. V sprievode na čele s primátorom mesta Petrom Molčanom a prednostom Okresného úradu v Sabinove pánom Jánom Baňasom, s delegáciou Oblastného výboru SZPB z Prešova, priamymi účastníkmi oslobodzovacích bojov,

Účastníci pietnej spomienky v Sabinove.

Foto: Iv

členmi SZPB a občanmi Sabinova sa účastníci pietneho aktu presunuli k pamätníku osloboditeľov, kde položili vence.

Po prednesení básne vystúpil primátor mesta s príhovorom, kde spomenul udalosti, ktoré predchádzali oslobodeniu mesta, pripomenul útrapy miestneho obyvateľstva aj zverstvo ustupujúcich fašistov, ktorí ničili a drancovali všetko, čo im prišlo pod ruku. Vyjadril úctu a vďaku nielen osloboditeľom ale aj spoluobčanom, ktorí sa zúčastnili bojov počas

2. svetovej vojny. Pripomenul obeť Sabinovčanov, ktorých mená sú vyryté na pamätníku. Na záver svojho príhovoru poďakoval všetkým spoluobčanom, žijúcim príslušníkom protifašistického odboja, ktorí sa zaslúžili o to, že naša generácia žije v mieri, a vyzval všetkých prítomných, aby každý podľa svojich možností prispel k upevňovaniu mierových ideálov.

Pietny akt bol ukončený hymnou Slovenskej republiky.

Po oficiálnej časti sa odbojári,

členovia SZPB a delegácia OblV SZPB z Prešova, stretli na neformálnej besede pri šálke kávy s primátorom mesta Petrom Molčanom a prednostom Okresného úradu v Sabinove Jánom Baňasom, kde v družnej besede boli položené základy sľubne sa rozvíjajúcej spolupráce MsÚ a OblV SZPB. Toto neformálne stretnutie bolo dôstojným ukončením spomienkových osláv a vzdaním holdu tým, ktorí položili životy pre našu slobodu.

Lubomír VAJČOVEC

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Spolupráca MsÚ OblV sa začala sľubne rozvíjať.

Foto: Iv

Nezabúdame na minulosť

V druhej polovici januára si občania Bardejova a okresu pripomínajú oslobodenie svojho mesta. Aj tohto roku sa zišli pri pamätníku vďaky na Námestí SNP, aby si pietnym aktom uctili pamiatku tých, ktorí im pred 69 rokmi priniesli draho vykúpenú slobodu.

Špalierom detí zo základných škôl kráčali delegácie oblastnej organizácie SZPB a Zväzu vojakov, predstavitelia mesta Bardejova, okresného úradu, miestnej a štátnej správy, ozbrojené a záchranné zložky a občania mesta, aby položili vence k pamätníku a tak vyjadrili vďaku tým, ktorí bojovali, ba dokonca položili svoje životy za našu slobodu.

Medzi hosťami bol predseda SZPB Pavol Sečkář, tajomník ÚR SZPB Viliam Longauer, zástupcovia generálneho konzulátu Ukrajiny v Prešove, delegácia z poľského družobného mesta Gorlice, veliteľ 2. mechanizovanej brigády v Prešove plk. Martin Michalko a poslanec NR SR Viliam Holeva.

Po položení vencov zaznela báseň Jána Nagajdu „Bardejovská pieta“ v podaní Do-

miniky Duboveckej. Účastníkov privítal Boris Hanuščák, primátor mesta, ktorý vo svojom príhovore poznamenal, že história si pamätá mnohé dôležité dátumy, ktoré zásadne ovplyvnili charakter doby a pre Bardejovčanov je takým dátumom 19. január 1945. Je to deň oslobodenia nášho krásneho mesta od fašizmu, ktorého ideológia prináša iba obrovské utrpenie, ponížovanie a potupu ľudskej dôstojnosti a pošliapavanie hodnôt, ktoré robia človeka človekom. V ďalšej časti uviedol, že aj s odstupom niekoľkých desaťročí naša vďaka patrí tým, ktorí priniesli obrovskú osobnú obeť, tým, ktorí stratili svoje životy, či ich v záujme boja za slobodu riskovali, tým, ktorí do nášho mesta priniesli vytúžený koniec fašistickej poroby. Toto sú fakty, ktoré nedovoliť nikdy a nikomu prekrúcať alebo spochybňovať.

Účastníkov osláv pozdravil aj

predseda SZPB Pavol Sečkář, ktorý poukázal na začiatky a dôvody 2. svetovej vojny, na arizáciu a holokaust. Vyzdvihol význam partizánskeho hnutia a zdôraznil, že SZPB bude dôsledne chrániť odkaz protifašistického odboja a dôrazne potláčať novodobé prejavy neofašizmu. Zároveň odovzdal me-

dailu M. R. Štefánika III. stupňa predsedovi Oblastného výboru SZPB v Bardejove Jánovi Šnyrovi.

Minútu ticha a štátnou hymnou sa ukončila prvá časť osláv 69. výročia oslobodenia mesta a okresu. V druhej časti oslavy pokračovali v obradnej sieni MsÚ odovzdávaním Ceny primátora a koncertom vďaky. Cenu si prevzal aj predseda Obl. Výboru SZPB Ján Šnýr za významný podiel pri skvalitňovaní a zvyšovaní úrovne oblastnej organizácie a za šírenie národného a vlasteneckého povedomia a lásky k vlasti a mestu.

V tretej časti osláv mali občania možnosť vidieť na Radničnom námestí rekonštrukciu bojov a oslobodenie mesta spreď 69 rokov, a hlavne vidieť dobové zbrane, o ktoré sa postarali členovia Spišského klubu vojenskej histórie Gvardija a novovznikajúci klub vojenskej histórie v Bardejove.

Leonard BAÑAS

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

Pri príležitosti oslobodenia Bardejova ocenil predseda SZPB Ján Šnýr.

Foto: Ib

Dobšičania hodnotili

Na výročnej členskej schôdzi ZO SZPB v Dobšinej sa zo 45 členov zúčastnilo 30. Nezabúdame ani na ostatných, ktorí sú v nemocnici či v domove dôchodcov, a navštívili sme ich, čo ocenili najmä členovia pripútaní na lôžko.

Na členskej schôdzi sa zhodnotilo hospodárenie v roku 2013 a prijatie nových členov, a plánovala príprava na oslavy v tomto roku, ktorým mesto Dobšiná a naša ZO SZPB venujú mimoriadnu pozornosť. Sú to oslavy výročia oslobodenia mesta, májové oslavy, no najmä 70. výročie SNP, ktoré sa v našom meste uskutočnia 4. septembra 2014 – ako okresné oslavy, na ktorých

sa zúčastnia aj členovia z okresov Revúca, Rimavská Sobota a iní.

Mesto Dobšiná i naša ZO SZPB už teraz pripravujú bohatý program pri pamätných tabuliach hrdinov Štefana L. Kalického, ktorý padol v SNP, a Karola Adlera, ktorého v decembri 1944 utýrali a obesili na námestí v Dobšinej.

František NOVOTNÝ
predseda ZO SZPB

Základná škola Topolčianky a Tatran, n. o., pod patronátom obce Topolčianky a ZO SZPB usporiadajú

v sobotu 29. marca 2014 v miestnom parku

40. ročník Behu oslobodenia Topolčianok

Účastníci cezpoľného behu sa môžu prihlásiť v uvedený deň v mieste pretekov.

V kategóriách žiakov do 9.15 hod., v kategóriách dorastu do 10.00 hod.

a v kategóriách dospelých do 11.00 hod.

Pre pretekárov v kategóriách dorastu a dospelých bude pripravené občerstvenie.

Organizátori Vás srdečne pozývajú!

Bližšie informácie nájdete na stránke www.topolcianky.sk

Partizánska nemocnica v Roháčoch

Medzi pamätne miesta regiónu Oravy, v lokalite Roháče, je hlboko v histórii protifašistického odboja počas SNP zapísaná partizánska nemocnica, ktorú zriadili v drevorubačskom zrubu na svahu Salatín.

Po útoku 8. decembra 1944 fašistické vojská podnikli sústredený útok od Oravíc cez Osobitú a zaútočili na partizánske stano- vište. V tom čase v chate na Zverovke bolo niekoľko ranených partizánov. Časť ranených ešte pred útokom stihli partizáni preniesť do zrubovej drevorubačskej chaty na svahu Salatín. Priamym zásahom delostreleckého granátu bola chata na Zverovke zapálená a celá zhorela. Odvtedy bolo útočisko pre ťažko chorých a ranených v provizóriu drevorubačského zrubu. O chorých a ranených sa staral študent medicíny Juraj Bernát spolu s dobrovoľnými ošetrovatelkami Katarínou Horskou-Šimanovou a jej sestrou Boženou, ktorá v tom čase mala len 15 rokov. O bezpečnosť sa staral Jozef Holeš. Celková existencia tejto nemocnice bola od 7. decembra 1944 do 12. februára 1945. Bolo v nej ošetrovaných 14 partizánov. Všetkých sa podarilo zachrániť.

Nemci obsadili celú Roháčsku dolinu, a preto museli byť ranení prevezení. Medik Juraj Bernát

v chabom oblečení absolvoval cestu na poľskú stranu, ktorá trvala 70 hodín, aby dovedol poľskú záchrannú službu. Záchranné akcie sa zúčastnili skúsení horolezci: Jan Ceberniak, Jozef Faden, Stanislaw Gasienica Byrcyn, Jan Gasienica Tomków, Wladislaw Gasienica, Stanislaw Majerczyk, Stanislaw Maresarz II., Marian Orlewicz, Marian Szeligiewicz, Wojciech Wawrytko, Jakub Wawrytko, Stanislaw Wawrytko, Szymon Zarycky. Na čelo záchranné akcie sa postavil sám náčelník TOPR Zbigniew Kerosdowicz.

Ranených previezli na provizórnych saniach z lyží a dosák hrebeňmi Roháčov v blízkosti vysunutých hliadok nepriateľskej armády. Po celú dobu vyčíňala snehová metelica. V záznamoch kroniky Horskej služby v Zakopanem bola táto akcia jedna z najodvážnejších prác v histórii Horskej služby. Zrub bol v 80. rokoch minulého storočia zrenovovaný.

Zub času je neúprosný, a preto je potrebné, aby sa našli finančné prostriedky na udržanie tohto dnes už pamätníka dejín a histórie SNP.

Poľská záchranná služba TOPR (Tatrańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe) zaviedla v roku 2000 tradíciu „Po stopách partizánskej nemocnice“ z Chocholowskej doliny na Zverovku v Roháčoch. Akcia je obojstranná s našou Horskou službou Západné Tatry oblasť sever. No podľa mňa by mohlo byť viac iniciatív z pohľadu ÚV SZPB v roku 70. výročia SNP.

ZO SZPB v Zuberci, organizácia, ktorá mala v začiatkoch viac ako 90 členov, dnes stojí na prahu zániku. Sú už len traja. Veľmi si ctím a vážim stále aktívneho dnes už 93-ročného Františka Jurinu, priameho účastníka odboja a vojnového veterána, ktorého som osobne navštívil. Zhodli sme sa v otázke potreby riešiť situáciu partizánskej nemocnice na úbočí vrchu Salatín. Aktivista Milan Mikláš, výkonný tajomník Horskej služby Klub Seniorov, mi ukázal výnimočnú fotodokumentáciu v týchto aktivitách. Patrí mu vďaka, že aj bez finančného zabezpečenia dokázal, že osud prezentácie partizánskej nemocnice mu nie je ľahostajný.

Medzi poslanie a ciele SZPB patrí iniciovať v orgánoch štátnej správy a miestnej samosprávy starostlivosť o ochranu a údržbu pa-

Členovia poľskej horskej služby, ktorí sa zúčastnili na záchrannéj akcii. Ilustr. foto: archív autora

mätníkov. A práve partizánska nemocnica v Roháčoch v úbočí vrchu Salatín je takým miestom, na ktoré nesmieme zabudnúť. Máme

to nechať len na aktivistov horskej záchrannéj služby našej a poľskej stany?

Pavol STUHLÝ
ZO SZPB Dolný Kubín

Lásky jednej plavovlásky

Keby Miloš Forman stretol niekde nádhernú blondavú Terezku, možno by namiesto Jany Brejchovej obsadila hlavnú postavu Andulky v jeho filmovom trháku za čias socializmu – Lásky jednej plavovlásky.

Terezka sa totiž svojou krásou, mladosťou, šarmom a neodolateľnosťou vyrovnala hereckej legende tých čias, keď ešte kraľovala na filmových plátnach. Stretol som sa s ňou na chodbe jedného brnianskeho hotela, no ona si ma nevšimla. Možno by to bolo pre ňu aj nepríjemné, pretože sme boli z jednej dediny. V objatí svojho ryšavého spoločníka veľmi rýchlo zmizla za dverami hotelovej izby a viac som ich už nevidel. Vtedy som ešte netušil, že sa stane témou častých rozhovorov s mladým vojakom, ktorý si v brnianskych kasárňach odsluhoval základnú vojenskú službu. Po tomto náhodnom stretnutí som ráno nastúpil do tých istých kasární ako záložák. Povolali ma na manévre a zo zákona som si zopakoval, aké to je, keď si vyslúžilý vojak po rokoch znova na seba natiahne zelenú uniformu a celých dvadsaťjedna dní strávi mimo domova, bude sa bezcieľne potulovať po cudzom meste a prespávať na vojenskom kavalci.

Nebolo to až tak zlé, ako spomínajú mnohí záložiaci, keď ich povolali na cvičenie. Posedávali sme väčšinou na učebni, kde nám politruk alebo osvetový dôstojník prečítal niečo z dennej tlače, poučili nás, ako sa máme chrániť v prí-

pade chemického napadnutia, oboznámili nás s novými zbraňami, vysielacami... a potom vychádzka. Každý deň. Čo si mala armáda počať so strýcami, ktorým už bruchá prekážali v pohybe. Stretol som sa však medzi základákmi s Petrom, ktorý pochádzal z našej dediny. Celé hodiny som s ním strávil v rozhovoroch, keď som sa

vracal z vychádzky a on mával dozorného. Bol to veľmi slušný, zhovorčivý mladý chlapec, s ktorým sa dalo o hocičom porozprávať. Najčastejšie však spomínal na svoju lásku v civile. Občas za ním prichádza vraj na návštevu vlakom, občas ju za ním privezie svojím autom jeho kamarát. Ukazoval mi dopisy, v ktorých bolo veľkými písmenami napísané:

– Peter si môj jediný... ľúbim Ťa... keď prídeš domov, každý deň Ti to budem hovoriť.

Keby bol Miloš Forman poznal Terezku, možno by si Jana Brejchová (na snímke z roku 2000) v Láskach jednej plavovlásky nezahrála... Ilustr. foto: TASR, Pavol Durčo

V duchu som sa pousmial. Aj tá moja mi tak písavala, no keď som už bol starý ženáč, spomínala to čoraz zriedkavejšie a neskôr už iba pri nejakých výročiach.

Nič som mu však nevravel, nechcel som chlapcovi kaziť jeho ilúzie. Raz mi však ukázal fotografiu svojej milej. Okamžite som v nej spoznal dievčinu z hotela, v ktorom bola so svojim ryšavým milencom. Nedo- kázal som to Petrovi povedať.

– Aj jej je smutno ako tebe, poznamenal som. Častokrát, keď mi už občas liezol aj na nervy o jeho veľkej láske, som mal chuť, povedať mu pravdu. Zdržal som sa však.

Ubehli roky, pomaly sa nám vytratili z hlavy spomienky na vojenčinu i manévre, no s Petrom sa stretávame často. Žijeme stále v jednej dedine a dokážeme sa o všeličom porozprávať, len tak na ulici alebo pri pive. Oženil sa ešte ako vojak a narodilo sa mu pekné dievčatko, len čo sa vrátil z vojenčiny. Po roku druhé. Je z nich veľmi pekná rodinka. Čo na tom, že to prvé dievčatko je ryšavé. Príroda nám všetkým dáva všelijaké podoby. Pri pohľade na túto rodinku cítim na duši pokoj. Som spokojný, že som vtedy pri dozornom stolíku mlčal a nevypustil som z úst jedno tajomstvo. Kto vie, ako by to dopadlo, keby som prehovoril. Človek by mal vedieť, kedy má hovoriť a kedy by mal mlčať.

Rudolf SLEZÁK

Mládežníci prezentovali vedomosti o vojne

Rimavská Sobota sa dožila svojho oslobodenia 21. decembra 1944. Jednou zo spomienok na 69. výročie oslobodenia bol aj 7. ročník vedomostného kvízu pre žiakov základných škôl a osemročných gymnázií.

Súťaž zahŕňa problematiku nástupu fašizmu k moci, príprav a vypuknutia druhej svetovej vojny, jej dôležité etapy, priebeh SNP a dôležité udalosti pri oslobodzovaní našej vlasti i nášho regiónu, odkaz pre dnešok, ako aj najväčšie ohrozenia svetového mieru po 2. svetovej vojne.

Súťaže sa zúčastnilo päť družstiev. Každé odpovedalo na osem otázok, ktoré si postupne vylosovali. Odpovede hodnotila porota, v ktorej sedel aj priamy účastník oslobodzovacích bojov pplk. Sládek, ktorý vo svojom krátkom vystúpení veľmi pozitívne a s obdivom hodnotil vedomosti všetkých súťažiacich. Ich odpovede boli správne, mnohokrát až udivujúce. Svedčí o tom aj celkové hodnotenie, keď družstvo ZŠ P. K. Hostinského I. na 1. mieste získalo plný počet bodov a družstvo ZŠ P. Dobšinského I. na druhom mieste stratilo len 2 body. Obidve družstvá budú naše mesto reprezentovať v oblastnom kole tejto súťaže v máji 2014 pri príležitosti ukončenia 2. svetovej vojny.

Pri organizovaní súťaže je nám nápomocný náš mestský úrad a Centrum voľného času Relax, ktorým touto cestou ďakujeme za spoluprácu. Je pre nás zadosťučinením, že medzi mladými 15-ročnými žiakmi sú aj takí, ktorí sa zaujímajú o tieto hrozné udalosti a so zaošetrovaním ich podporujú učitelia dejepisu.

Ivan GECKO

Kde sa podel bájnny Memfis?

Iba niekoľko kilometrov od Sak-káry, za kanálom s nílskou vodou, sa rozkladalo hlavné mesto starovekého Egypta Mennofer alebo Memfida (grécky Memfis). Založil ho zjednotiteľ Egypta faraón Meni (3000 pred n. l.). V čase svojej najväčšej slávy, za čias panovania 6. dynastie (2400–2270 pred n. l., z ktorej najznámejší sú Teti, Veserkare a Pjopej) malo mesto už milión obyvateľov a vytvorenú dôvtipnú sieť mestských sídlisk. Vraj pútnik potreboval až štyri hodiny, aby pešo prešiel z jedného konca mesta na druhý. V meste sa združovali najlepší remeselníci, najmä výrobcovia vojenských vozov, čím mesto získalo primát v celej ríši. Okolo mesta sa stavali ochranné valy a múry, aby bolo chránené pred nepriateľom. V memfiských chrámoch sa vykonávali korunovácie egyptských faraónov. Každému vládarovi sa z dostupných žulových blokov vytesávali sochy v nadživotnej veľkosti, aby pripomínali jeho dôstojnosť. Vzácné sú sochy kráľa Setiho a Ramessa II. Z obdobia 19. dynastie (asi 1310–1200 pred n. l.). Ramessove sochy sa našli dve – jedna z nich zdobí námestie pred káhorským nádražím a druhá, bez nohy, je v múzeu dedinky

Mít Rahína. Postavenej na troskách bájneho Memfisu. Aj tu, ako v blízkej Sakkare, objavili pohrebisko býkov Hapi (Apis) – serapeum.

Doprava na oslíkovi v dedinke Mít Rahína.

Foto: archiv gs

V dedinke Mít Rahína, v ktorej pulzoval denný zhon, som sa zastavil pri alabastrovej sfinge, ležiacej pokojne v centre námestia. Osem metrov dlhá a viac ako štyri metre vysoká socha má úctyhodných 80 ton. Je z obdobia 18. dynastie (14. storočie pred n. l.). Z kedysi bohatého a rozkvitajúceho hlavného mesta som našiel iba zvyšky ruín a vykopávok roztrúsených v ne-

ďalekom palmovom háji. Fragmenty sôch pripomínajú významné obdobie mesta, zasväteného bohu Ptahovi.

Dodnes nie je jasné, čo spôsobilo zánik metropoly. Vraj to neboli nájazdy cudzích hôr, ba ani zemetrasenie, ale skôr iné prírodné živly, kto-

ré mesto „pochovali“ pod vysokými nánosmi púštného piesku. Ale aj napriek tomu som odchádzal z týchto miest bájnnej histórie obohatený o nezabudnuteľné dojmy. V duchu som sa poklonil pamiatke tých, ktorí písali pohnuté dejiny národov v severovýchodnom cípe afrického kontinentu.

Gustáv STOPKA

(Pre Bojovník bez nároku na honorár)

HISTORICKÝ KALENDÁR

3. februára

1945 – V noci z 2. na 3. februára sa vzbúrilo v koncentračnom tábore Mauthausen 700 sovietskych väzňov, odzbrojili strážu a utiekli z tábora.

4. februára

1938 – Nemecký nacistický diktátor Adolf Hitler oznámil, že ríšsky minister vojny poľný maršal Werner von Blomberg a najvyšší veliteľ pozemného vojska generálplukovník Werner von Fritsch odstúpili zo svojich postov zo zdravotných dôvodov. V skutočnosti obvinil Hitler von Fritscha z homoseksuality a Blombergovým previnením bola zasa minulosť jeho manželky ako prostitútky. Hitler prevzal najvyššie velenie armády a veliteľom pozemného vojska sa stal Walter von Brauchitsch.

1945 – Začala sa Jaltská konferencia, na ktorej americký prezident Franklin Roosevelt, britský ministerský predseda Winston Churchill a predseda Rady ľudových komisárov ZSSR Josif Visarionovič Stalin rokovali o usporiadaní sveta po II. svetovej vojne.

7. februára

1945 – Anglo-americké lietadlá bombardovali bratislavský Zimný štadión a prímestskú časť Prievoz.

8. februára

1943 – Červená armáda oslobodila ruské mesto Kursk.

11. februára

1945 – V jaltskom paláci Livadija na Kryme sa skončila osemdňová konferencia (známa ako Jaltská konferencia) predstaviteľov protifašistickej koalície, kde americký prezident Franklin Roosevelt, britský ministerský predseda Winston Churchill a predseda Rady ľudových komisárov ZSSR Josif V. Stalin rokovali o usporiadaní po vojnového sveta.

13. februára

1945 – Vojská 2. ukrajinského frontu spolu s 3. ukrajinským frontom oslobodili po ťažkých bojoch maďarské hlavné mesto Budapešť.

– Začal sa dvojdnový nálet, pri ktorom britsko-americké letectvo takmer úplne zničilo nemecké Drážďany. Britské Kráľovské letectvo zvrhlo zo 700 lietadiel 2690 ton bômb. Pri náletoch zahynulo približne 35 000 osôb.

14. februára

1943 – Sovietska armáda oslobodila od fašistov mestá bývalého ZSSR Lugansk (Vorošilovgrad) a Rostov na Done.

Zdroj: TASR

Maďarsko sa ospravednilo za svoju účasť na holokauste

Maďarsko sa na pôde Organizácie Spojených národov v New Yorku po prvý raz ospravednilo za svoju účasť na holokauste počas druhej svetovej vojny, a to ústami veľvyslanca pri OSN Csabu Körösiho. Podľa diplomatových slov je 70. výročie holokaustu maďarských židov príležitosťou na konfrontáciu s minulosťou a ospravedlnenie. Körösi tlmočil príslušné poslanstvo vlády z Budapešti na tlačovej konferencii i na neskoršej vernisáži výstavy pri príležitosti spomínaného výročia, ktorú otvorili v newyorskom sídle OSN. V zmysle po-

solstva sa maďarský štát prevínil v období holokaustu, a to na jednej strane tým, že neochránil pred skazou vlastných občanov, na strane druhej potom napomáhaním k ich genocíde a zabezpečením materiálnych zdrojov pre jej vykonanie.

Námestník generálneho tajomníka OSN pre komunikáciu Peter Launsky-Tieffenthal na vernisáži výstavy Spomienka na holokaust v Maďarsku zdôraznil nutnosť boja proti etnickej a náboženskej nenávisti, vrátane antisemitizmu.

red TASR

Na konferencii v nemeckom Wansee, 20. januára 1942 nacisti prijali rozhodnutie... – (dokončenie v tajničke)

pomôcky: ENA, VALE, ALAKA, PAD, ETATS	podložka, po anglicky	2. časť tajničky	ženské meno	MPZ Rumunská	čín, úkon	domáce meno Norberta	ženské meno	uprene pozerala	domáce meno Anny	súper	japonská bohyňa perlorodiak
predložka			úder				oáza, po česky patriaca Eve				
tón a zvýšený o poltón			1. časť tajničky kráčajú								
nedospelí ľudia				žena, ktorá trávi jedom rozlož okolo							
	šedivo anglický zápor				otkla druh kužosečiek				4. časť tajničky	zimný mesiac	
nestína						sídlo v Japonsku			čítoslovce štáty, po francúzsky		
osobné zámeno			posielala koralový ostrov					grécke písmeno chem. zn. erbia			
ukazovacie zámeno			zdobený kabát dom. meno Eduarda					plynný uhľovodík použije ako potravu			
	buď pri živote	štádium vývinu 499 rím. číslicami				odrazu španielsky člen					
3. časť tajničky										zhotovuje tkaninu	
modla										výrobok z mlieka	

Správne vylúštenie tajničky z č. 1 znie: **...v lad ju zas marec zhustí.** Knihu posielame Jánovi Struhárikovi do Popradu.

Vylúštenie tajničky posielajte na adresu: Redakcia Bojovník, Štúrova 8, 815 72, alebo na e-mail: bojovník@szpb.sk.

ZRNKÁ HUMORU

V nebi sú dve brány, jedna s označením muži, ktorí žili pod papučou, a druhá, ktorí nežili pod papučou. Pri bráne s označením „pod papučou“ stojí strašne veľa mužov, ale pri druhej bráne stojí iba jeden muž. Príde svätý Peter a pýta sa: prečo tu stojíš, to si jediný, kto nebol pod papučou? Muž na to: ja neviem žena ma sem postavila.

– Drahý, prečo sa ma už ako kedysi nepýtaš, ako sa mám?
– Drahá, ako sa máš?
– Ach, ani sa nepýtaš!
* * *

Príde mladík na Valentína do cukrárne a pýta sa predavačky:
– Máte perníkové srdce s nápisom SI MOJA JEDINÁ?
– Áno, máme.
– Tak si vezmem päť kusov.
Zdroj: Internet

Výborný koláč

Potrebuje: Cesto: 5 vajec, 1 hrnček kryštalového cukru, 1 hrnček polohrubej múky, 1 hrnček Granka, 1 hrnček oleja, 1 prášok do pečiva. Na poliatie: pol hrnčeka uvarenej instantnej kávy, malinový alebo iný pikantný džem na potretie. Poleva: 2,5 dl smotany na šľahanie, 200 g čokolády na varenie.

Ako na to: Do misky dáme rozšľahané vajcia, kryštalový cukor, polohrubú múku, Granko, olej a prášok do pečiva. Zamiešame a vylejeme na vymastený, múkou vysypaný plech, alebo na plech vyložený papierom na pečenie. Pečieme vo vyhratej rúre pri teplote 180 stupňov 35 až 45 minút. Upečený, ešte teplý koláč pokvapkáme teplou kávou, necháme chvíľu vsiaknuť a cesto potrieme malinovým džemom. V smotane na šľahanie rozpustíme čokoládu na varenie, spolu uvaríme, vylejeme na cesto a potrieme. Koláč necháme na chladnom mieste odležať 8 až 10 hodín. Pokrájame ho na menšie kúsky a dozdobíme napr. šľahačkou.
Zuzana K., Vranov nad Topľou